Št. 26. V Gorici, dné 26. junija 1896. Tečaj XXVI.

„Soča“

izhaja vsak petek o poldne in veljá s prilogo „Gospodarski List“ vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto . . . . . gld. 4·40,
pol leta . . . . . „ 2·20,
četrt leta . . . . . „ 1·10.

Za tuje dežele toliko več, kolikor je večja poštnina.

Delavcem in drugim manj premožnim novim naročnikom naročnino znižamo, ako se oglasé pri upravništvu.

„Primorec“ izhaja vsakih 14 dnij vsak drugi torek in velja za celo leto 80 kr.

„Gospodarski List“ izhaja in se prilaga vsak mesec v obsegu 16 stranij. Kadar je v petek praznik, izidela lista že v četrtek.

SOČA

(Izdaja za deželo)

Oznanila

in „POSLANICE“ plačujejo se za petstopno petit-vrsto:

8 kr., če se tiskajo 1 krat,
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Večkrat — po pogodbi. — Za večje črke po prostoru.

Posamične številke dobivajo se v tobakarnah v Nunski ulici in v Šolski ulici, v Trstu pri Lavrenčiču nasproti velike vojašnice in pri Pipanu v ulici Ponte della Fabra po 8 kr.

Dopisi pošiljajo naj se uredništvu, naročnina in reklamacije pa upravništvu „Soče“. — Neplačanih pisem uredništvo ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravništvo je v Gosposki ulici 9.

Izdajatelj in odgovorni urednik Andrej Gabršček. — „Bog in narod!“ — Tiska „Goriška Tiskarna A. Gabršček“ (odgovoren Josip Krmpotić).

Sramotilcem učiteljskega stanu.

I.

V zadnji „Soči“ smo priobčili uvodni članek, s katerim smo menda dovoljno dokazali, kakó tesno nam je pri srcu učiteljski stan, ki bi mogel storiti veliko dobrega slovenskemu narodu, ako bi bil za svoje delo tudi plačan vsaj toliko, da bi bil rešen skrbij za vsakdanji kruh. Danes učiteljstvo nima dovolj kruha, kar deželi ni v čast, narodu ne v korist. Kakó bi se pa dostojno rešilo to vprašanje, o tem smo govorili že večkrat, tudi v zadnji številki, t. j. le z deželnim šolskim zalogom bi mogli gmotno dostojno oskrbeti vzgojitelje mladine, ker bi se pobirale za ta zalog tudi posredne davščine, dočim se nalagajo sedanje doklade za okrajne šolske zaloge le na izravne davke. Ti davki z dokladami pa danes že veliko presegaje skrajno mejo, više ne sme iti, ako nočemo uničiti še onih posestnikov, ki doslej še niso uničeni. To mora priznati vsakdo, tudi učiteljstvo, ki živi med ljudstvom in pozná splošno gospodarsko propadanje.

Ogromna večina učiteljstva spoznava ta gospodarski položaj v deželi. Nekaj učiteljev pa je začelo butati z glavo v zid ter zahtevati: naj se še dalje odjemlje onemu, ki ima še manj, in dá učiteljstvu, ki ima malo. Čula so se naumeč zabavljanju proti poslancem, ker so se potegovali za — deželni šolski zalog, češ, da to ni bilo umestno.

Ali pustimo to! Po zadnjem članku smo prejeli iz Ajdovščine to-le okrožnico, tiskano pri Šebru v Postojni:

Učiteljstvo na Goriškem, pozor!

Kolo časa se neprestano vrti; na svetu se razmere vedno spreminjajo; tudi na Goriškem vrši se obrat za preobratom. Zadnji dogodki kažejo, da preobrat, vršivši se leta 1889. tudi s pomočjo učiteljstva, ni ustanovil stalnih razmer. Katera stranka zmaga? S katero stranko naj učiteljstvo deluje? To ste nam vprašanji, ki se nam usiljujete.

Do sedaj smo opravljali službo zamorca in sicer nekateri lukaj, drugi tam, ne da bi imeli svoj skupni program. — Ali naj tudi nadalje tako ostane? Ne, tako ne sme ostati! Stajersko učiteljstvo nam kaže pot, po kateri nam je hoditi. Brzojavka v 10. št. „Popotnika“ se glasi: „Zborovanje štaj. učiteljev in učiteljic se sijajno. Vdeležencev okoli 1200. Resolucije soglasno vsprejete“. Združimo se tudi mi! Organizujmo se! Bodimo složni med seboj v skupnih stanovskih zadevah! Stopajmo združeno po poti stanovskega napredka! Stopimo tudi mi v boj, pa kot ljudje, ki vedó, za kaj se bojujejo. Preobrat naj se ne izvrši brez našega sodelovanja, kakor se ni izvršil oni leta 1889., a nasledki morajo biti nam ugodnejši. — Pri preobratu l. 1889. je učiteljstvo igralo važno vlogo, le žal, da zastonj, ker ni že pred bojem stavilo svojih pogojev.

Skušnja izmodri človeka — tudi učiteljstvo menda. Zdaj se nam zopet ponuja redka prilika, da si pridobimo na Goriškem primerno eksistenco, katere zdaj nimamo — Naša dežela je učiteljstvu vse prej nego deveta dežela, kjer bi nam od vseh stranij pomujali, kar nam po pravici tiče, česar pa brez združenega truda in združenega dela ne dosežemo. — Ne opravljajmo nadalje nikomur več robote; tudi ne bodimo nobeni stranki statisti, se manj tovarniki; postavimo se rajše na lastne noge, a ne posamezno, ampak skupno. Ne bodimo več hlapci, ampak zavezniki one stranke, ki nam zagotovi tako eksistenco, ki nam postavno in po vsej pravici tiče.

Sedaj smo na razpotji. Treba je dobro in dalekogledno premisliti, kam naj se krene, ali na desno ali na levo. Učiteljstvo je menda že vsaj toliko doraslo, da ne bode vedno le orodje v rokah drugih, od katerih ni doslej še ničesa dobilo. Na noge, na lastne noge! Ako stori učiteljstvo svojo dolžnost **tudi proti samemu sebi** potem, ko je delalo doslej samo za druge, pokaže le, da je faktor, s katerim treba računiti. Faktor pa, s katerim ni treba računiti, se jednostavno zbriše, kakor so se doslej brisale naše zahteve.

Katera stranka bi hotela učiteljstvu pripomoči do tega, kar mu gre po božjih in državnih postavah? — Oglasi naj se, pokaže naj se, in ž njo naj bi šlo učiteljstvo v boj. Ne vežimo se pa z nobenim, ne pomagajmo nobenemu, če se drugače še tako ž njim vjemamo, ako ne vemo, za kaj. Držimo se navodila: „dam ti, če daš ti meni“. Če še nadalje postopamo kakor do sedaj, ostanejo naše mreže prazne, ko se bodo drugim, ki z našo pomočjo lovijo, trgale od teže rib.

Učiteljstvo na Goriškem naj ne bo poslednje petim svetopisemskim devicam, katerim je olja zmanjkalo ravno takrat, ko so je najbolj rabile. V nas je velika moč, ki je pa dosedaj le drugim koristila. Porabimo za svoje stanovske koristi vsako priliko! Postavimo si vsi deželni učitelji skupen program in delajmo po njem! Združimo se v deželno učiteljsko društvo ali v zavezo okrajnih učiteljskih društev, ki bode delovala v korist deželnega učiteljstva! Na delo! Sreča je delavnim in pogumnim mila. Delajmo pa združeno, ker delo posameznih v sedanjih dneh malo izdá: „a delo in trud naj nebo blagoslovi“.

Na Goriškem, meseca maja 1896.

Več učiteljev.

* * *

Svojim očem nismo mogli verjeti, da se more pošiljati med svet tak bombastičen pamflet na čast in poštenje učiteljskega imena! Ta okrožnica je pisana vseskozi v duhu internacijonalne socijalne demokracije, kar učiteljstva ne more biti ne v čast in ne v korist. „Dam ti, če daš ti meni“. „Bodimo zavezniki le one stranke, ki nam zagotovi (?!) boljšo eksistenco“, takó kličejo v okrožnici najnovejši sramotiki našega velno rodoljubnega učiteljstva. — Najprej bodi omenjeno, da v deželi ne poznamo strank, o katerih bi se mogło takó govoriti, kakor okrožnica. Ali tudi v slučaju, da bi med Slovenci imeli take stranke, nobena bi ne mogla dati kakega zagotovila, ker kaj takega ni v njeni moči. V deželnem zboru je 10 Slovencev in 10 Lahov, a kaj je v zvezi s tem razmerjem, to je menda znano vsakomur.

Dalje pa moramo opaziti silno žalosten pojav, da se oglašajo iz srede našega učiteljstva življi, ki nimajo vzvišenejših nazorov nad svoj trebuh. Poreče se, da „izstradan“ človek ne more imeti idejalov; — ali take sile pa vendar še ni, da bi učiteljstvo drvilo za vsakim lumpom, ki bi pokazal gros, da bi se oklepalo strank brez ozira na njih stremljenje in brez ozira na to, ali se učiteljstvo more strinjati z onim stremljenjem, ako le stranka da učiteljstvu taka pa taka „zagotovila“ (katerih bi najbrže nikdar ne mogla dejanski izvršiti, ako bi imela tudi resno voljo). Kdor more nečaj takega misliti o našem učiteljstvu, ta je največji njegov sovražnik, ker uničevalec dobrega imena in podtikovalec brezdomovinskih, edino kruhoborskih stremljenj, nedostojnih tako važnega stanú!

Prav značilno je to, kar pravi okrožnica o strankah na Goriškem. Katera zmaga, vpraša, ali narodna ali Mahničeva? S katero stranko naj učiteljstvo deluje?

Recimo, da bi res bila Mahničeva „stranka“ v deželi (doslej je le nekaj generalov, ki iščejo vojske), vprašamo: ali je treba učiteljstvu še-le premišljevati, s katero „stranko“ naj deluje? Ali takó žalostno spričalo dajete vzgojiteljem naše mladine? Torej tudi z nasprotniki šole sploh bi se zvezali za — groš?! Hvala Bogu, da naše učiteljstvo ni tako. Takošne nazore so mogli zatrositi med učiteljstvo le nasprotniki našega narodnega napredka, — a slehernega rodoljuba in narodnega učitelja dolžnost bodi, da se tako slabo seme radikalno zatré. Sredstev v to je veliko na razpolaganje, o tem naj bo le prepričan sam pisalec okrožnice.

* * *

Prav zanimiv pojav je ta okrožnica! Prihaja od učiteljev, ki so izstopili iz učiteljskega društva goriškega, ker ogromna večina ni hotela takó plesati, kakor je zagodel eden sam. In oni, ki so prvi zavrgli najprimitivnejša načela o skupnem delovanju, kličejo zdaj na složnost učiteljstva. Čemu naj primerjamo tako gorostasno ravnanje?

In proti komu je naperjena okrožnica? Proti narodnemu vodstvu na Goriškem, ki je lani še-le prvič nepopolnoma zmagalo pri volitvah v deželni zbor in ki ima za seboj eno samo deželnozborsko zasedanje! — In vendar se je prav v tem prvem zasedanju končno rešil učiteljski zakon, ki vsaj najpotrebnišim učiteljem pripomore do dostojniše plače. Da ta zakon ni ugodnejši za učiteljstvo, to ni krivda slovenskih poslancev, ki so morali še za to malenkost dajati Lahom druge nagrade. — Ako se pa zdaj še udriha po slovenskih poslancih, ako se izdajajo take okrožnice, tedaj je to le gréda nehvaležnost, vredna najtežje obsodbe.

Naše narodno vodstvo je pač še zelo malo časa pri svojem delu — in uspehi so že takó veliki in očividni, da jih vidi vsako politično dete. Zató pa je to vodstvo strašen trn v peti narodnim nasprotnikom in vladnemu sistemu na Primorskem. Ta dva nasprotnika uporabljata vse sile proti našemu narodnemu vodstvu; njima pridno pomaga Mahničev generalni štab brez vojske, — in tem se zdaj pridružujejo nekateri učitelji. Mi sprejemamo ta čin na znanje. Uverjeni smo pa, da naše učiteljstvo bo znalo samo najbolje odvrniti od sebe vse možne posledice, ki bi učiteljskemu stanu ne bile v korist, narod bi pa imel očitno škodo. In za to gre!

Še veliko imamo povedati; to pa prihodnjič. Vsekakor pa opozarjamo učiteljstvo, naj bo res pozorno, toda na to, da gori ponatisnjena okrožnica ne bo škodovala učiteljskemu poštenemu imenu, kajti kaj še ostane, ako bo tudi to onečaščeno v očeh vsega naroda?

* * *

Ko smo že napisali gornje besede, prejeli smo „Edinost“ od torka, v kateri je tudi ponatisnjena ta okrožnica. — „Edinost“ najprej odločno imenuje škandal, da letna plača za izobraženega narodnega vzgojitelja znaša le 400 gld., čemur pritrdi vsak pameten človek, potem pa nadaljuje:

„Strinjamo se, da dotičniki pozivljajo svoje stanovske tovariše na krepko organizacijo v obrambo vkupnih stanovskih koristij; da pozivljajo na združenje po poti stanovskega napredka. Jako umestna je apostrofa, da tudi učitelji morajo, da vedo, kar hočejo. Saj dandanes dela tako slednji siromašni delavec, pa ne bi smel tako delati učitelj, vzgojevatelj naroda? Obsojamo pa najodločneje — ne moremo drugače — tendencijo, ki se vleče kakor rudeča nit po vsem pozivu: kličanje na upor proti sedanjemu vodstvu goriških Slovencev! Morda je res, — nam niso znane podrobnosti *) — da je nekoliko krivde tudi na sedanjem vodstvu, da še ni povoljno rešeno učiteljsko vprašanje na Goriškem, toda dotičniki, ki so izdali ta poziv, naj bi pomislili hladnokrvno, ali bi bil moralni ugled in materijalno stanje učiteljstva res na boljem, ako bi bila usoda dežele Goriške v rokah onih ljudij, kojim jedinim na dobiček je ta potajna agitacija nekaterih učiteljev?! Velika večina učiteljev so razsodni možje, nadejamo se torej, da nas razumejo.

Odkrito bodi povedano, da nas je zazeblo v srce, ko smo prečitali odstavek:

„Katera stranka bi hotela učiteljstvu pripomoči . . . . . oglasi naj se, in ž njo naj bi šlo učiteljstvo v boj. Ne vežimo se pa z nobenim, ne pomagajmo nobenemu, če se drugače še tako ujemamo žnjim, ako ne vemo, za kaj“!!!

Vprašati moramo dotičnike, ki so spisali ta poziv, ali se ne sramujejo kramarskega stališča, izraženega v teh besedah? S stranko torej, ki bi hotela hipno priskočiti v pomoč učiteljem, naj bi šlo to učiteljstvo v boj, ne brigaje se za svoje lastne, stare tradicije, in ne zmenć se za to, da je ves program dotične stranke v dijametralnem nasprotstvu s tem, česar si želé učitelji glede svojega razmerja v socijalnem življenju. V poplačilo torej za to, da mu priliti! pomo na pomoč ta ali oni, naj bi učiteljstvo vrgl. od sebe svoje uverjenje, svoje nazore in naj bi ne pomagalo komu drugemu tudi zdaj, ko se „še tako ujema ž njim“! Gospóda, to se pravi po naše: delati proti svojemu prepričanju!! Ali se goriško učiteljstvo res postavi na tako nizko stališče Ali hoče res s tako — kako bi rekli?! — izključno „učiteljsko“ politiko izjaviti slovesno, da se ne čuti členom naroda, ampak posebno, le zase skrbečo kasto?!

Dajte — nikdo vam ne sme zameriti tega in z naše strani vam je zagotovljena vsa podpora — organizujte se, vzemite sami svojo stvar v roke, grajajte, ako menite, da je ta ali oni kje zanemaril vaše koristi, ali ne kličite na upor proti stranki, koje voditelji imajo poleg morebitnih hib neutajljivo tudi velikih zaslug za narod na Goriškem! Ali hočete konstruirati nasprotstvo med splošnimi koristmi naroda in svojimi stanovskimi koristmi! Ali hočete postaviti ograjo med seboj in duhovsko in posvetno inteligencijo, pripadajočo po ogromni večini oni in isti stranki?! Ali hočete grajati tudi dobro, samo zato, ker je došlo od dotične stranke?! Tako stališče bi bilo nizko in krivično ter — nedostojno značajnosti in inteligencije slovenskega učiteljstva“.

* * *

Nadaljevali moramo, a ne na gornjo okrožnico. Neki učitelj iz znane neznatne družbice je poslal „Edinosti“ dopis, kateri je ta sicer priobčila, a dala nanj pošten odgovor. — V onem dopisu imenuje naš uvodni članek „zvijačno sestavljen“, ker po eni strani učiteljstvo pomiluje, po drugi pa mu očita, da je „učiteljstvo samo krivo*), ako je zboljšanje malo večje (?) nego nič“.

Naposled se obrne z nečuveno drznostjo proti deželnim poslancem, katerim kar grozi v zmislu okrožnice, češ, da učiteljstvo naj si poišče drugih zaveznikov (kje?) — Na take grožnje odgovorimo obširneje prihodnjič; danes pa rečemo le toliko, da pred takó otročjimi grožnjami se poslancem ne bodo hiače tresle; ako začnejo poslanci groziti takim razsajačem, — takrat bo malce drugače. Saj je že nad vse smešno takó oblastno udrihanje, kakor da bi cela dežela in vsi volilci šli v boj na komando par vročekrvnih glav, katerim ni nič ložjega nego odbiti vse meje presegajoče rožičke. Vsa čast stanu, ali taki izrodki ga le kompromitujejo in postavljajo v nevarnost njegov ugled in koristi.

„Edinost“ je dala dopisniku zaslužen odgovor, da ga ne bo nikdar več mikalo, razkrivati slovenskemu svetu svojega kruhoborstva. Dostavljamo takoj, da se uredništvo „Ed.“ moti, ker meni, da je iskati uzroka temu pojavu iz učiteljskih krogov v osebnih razmerah onih učiteljev do urednika „Soče“. Da imajo urednika na „indeksu“, to je verjetno, ker ta ni hotel trobiti v rog, kateri je nastavil proti poslancem vodja teh hujskačev Peter iz Križa. Na to piše „Edinost“:

Povedali smo že, kakó grozno nizko in kramarsko je to stališče. In dvomimo zelo, da bi se možje a la Coronini na take vrste dražbi hoteli ravsati s poznanimi konkurenti svojimi.

Učiteljski stan ima gotovo svoje telesne potrebe, kakor vsaki drugi stan. Ako pa ima potrebe, tedaj ima tudi pravico zahtevati, da se zadovolji tem potrebam. Toda učiteljski stan je stan izobražencev, torej ljudij, ki imajo poleg svojih telesnih potreb tudi svoje duševno življenje, kojega sestavni deli so: lastno prepričanje, lastni nazori o raznih vprašanjih, udanost do idejalov vseobčega človeštva in svojega lastnega naroda še posebe, o dolžnostih vsacega pojedinca do ukupnosti naroda itd.

Ali ne bi značilo to smrten udarec avtoritéti učiteljstva, ali ne bi se kar hkratu porušil njega ugled pred vsem narodnim razumništvom, ako bi učiteljstvo hotelo nesti takó rekoč na dražbo vse to svoje vsakemu izobražencu dragoceno duševno življenje?!

Vemo in ponavljamo, da nikdo ne more živeti ob samih idejalih; vemo, da vsakomur treba — kruha; vemo in ponavljamo, da je učiteljstvu na Goriškem neoporečno pravo, potegovati se za svoje stanovske koristi.

Toda ne pozabite gospoda: Qui bene distinguit, bene docet! Razlikovati treba. Da ste pozvali svoje tovariše, reški: zahtevajte ob volitvah od vsakega posamičnega kandidata, naj se obveže, da bode čuval koristi učiteljskega stanu —, potem gotovo ne bi bilo prigovora od strani pravicoljubnega človeka. Ali vse kaj druzega je, ako se pozivljajo učitelji na boj proti vsej stranki in nje vodstvu, „če se tudi sicer še tako vjemamo ž njim“; to je, gospóda, poziv na neiskrenost, nezvestobo do lastnih nazorov, na postopanje proti lastnemu prepričanju, s kratka: na odrečenje svojemu lastnemu duševnemu življenju. Ali bi ne bila to previsoka cena za zboljšanje materijalnega položenja svojega, kakoršno zboljšanje morejo in morajo doseči učitelji tudi po drugi častnejši poti?

Naš današnji dopisnik se jezi tudi radi očitanja, da je učitelstvo samo*) krivo na svojem položenju. Ali, dragi gospod, saj tega ne trdi nikdo, da je le ono samo krivo! Da pa je del krivde res na učiteljstvu samem, to nam dokazuje ravno vaš poziv. Mar v vsklikih: „Združimo se tudi mi!“ — „Organizujmo se!“ — „Bodimo složni med seboj v skupnih stanovskih interesih!“ — mar v teh vsklikih ni izraženo pripoznanje, da na Goriškem med učiteljstvom samim ni bilo dosedaj pravega zanimanja za svoje koristi? Ergo?

Današnji gospod dopisnik kliče učiteljem: V zmislu te okrožnice moramo ravnati. Čas je torej, da se postavimo na drugo stališče, da si poiščemo boljših zaveznikov!!

*) Zagotavljamo, da na slovenski strani ni nikake krivde Naravnost ostudno je, da se nekaterniki drznejo udrihati po edinih svojih zagovornikih. Kaj pa, če odvrnete od sebe še te prijatelje? Ako menite, da dosežete kaj s silo, varate se silno! — Uredn.

*) Da je učiteljstvo samo krivo, tega se ne trdi nikjer. To je iznašel dopisnik zlobnim namenom, da bi nadražil one učitelje, ki članka niso čitali. Da je pa učiteljstvo mnogo zakrivilo, ker se je urinilo v novi načrt zakona neko dvoumno določilo, to je in ostane resnica. Načrt zakona je star od l. 1884., a nikdo učiteljev se ni pobrigal, da bi ga proučil. Še le zdaj, ko je že precej pozno — je našla „Soča“ ono določbo! Če to ni malomarnost, ne vemo, kaj naj takó imenujemo. Ko je bil izdelan načrt zakona, moralo bi si ga učiteljstvo oskrbeti, rešetati ga in izreči o njem svoje mnenje, — a tega se ni storilo. Zató je tudi sedanji krik ne le krivičen, marveč dobri stvari zelo v škodo, ker draži tiste, ki imajo škarje in platno v rokah in se — čutijo zadete po krivici. Ali je tako ravnanje modro? — Uredn.

Na ta poziv treba točnega odgovora tudi od naše strani — clara pacta, boni amici!

Seveda ne velja ta naša izjava vsemu učiteljstvu, ker ne moremo vedeti, ali se in v koliko se isto v svoji ukupnosti indentifikuje z nazori že priobčenega poziva, oziroma našega današnjega dopisnika*).

Ako kličete: Organizujmo se! — tedaj imate prav. Ako pozivljate: Zložimo se za svoj stanovski interes! tedaj se poslužujete le svojega nedotakljivega prava. Ako pa hočete odvzeti narodu izkušene in v resnici tudi mnogozaslužne zagovornike, ter iskati si «boljših zaveznikov», ako hočete prezirati «svoje stališče», potem vzemite blagohotno na znanje, da kakor nobenemu drugemu, tako tudi gospodom učiteljem ne sme nikdo braniti, da bi ne smeli hoditi po novesto v tisto vas, kjer jim najbolj ugaja, ali uverjeni naj bodo, da jim mi — in z nami golovo ogromna večina zavednih mož po Goriškem — ne bodemo sledili ob njih iskanju — «boljših zaveznikov». Spoštovanje naše do gg. slovenskih učiteljev pa je in ostane toliko, da jih bode tudi na njih novih potih vsikdar spremljala iskrena in odkrita želja, da se njih novi „boljši zavezniki“ ne pokažejo danes ali jutri — slabši!

* * *

Z ozirom na naš zadnji članek, kateri dopisnik v „Edinosti“ uprav zlobno zavija, smo skušali poizvedeti na merodajnih mestih, kakó se bo zamprej razrejevalo učiteljstvo v vrste. Reklo se nam je, da nikakor ne more priti v poštev, ali je kako učiteljsko mesto nameščeno stalno ali ne, ker to je prehodno stanje k večjemu za dve leti, pač pa da treba imeti pred očmi le stalno ustanovljene učiteljske službe; drugače bi nastale le sitnosti in težave in bi se delale osebju krivice. — Uverjeni smo, da se bode takó tolmačilo besedilo novega zakona.

Ali je pa novi priboljšek takó strašno ničev, kakor trdi dvojica učiteljev v svojih nečuveno drznih udrihanjih po najmerodajnišem činitelju, t. j. po deželnem zboru, oziroma po deželnih poslancih, naj govoré številke:

Na 100 učiteljev je doslej: 9 učiteljev v I. vrsti s plačo 600 gld.; 37 učiteljev v II. vrsti s plačo 500 gld.; 64 učiteljev v III. vrsti s plačo 400 gld.

Terej ogromna večina ima le 400 gld., kolikor sleherni finančni stražnik, kar je uprav sramotno za deželo, kakor smo naglašali že zadnjič. V zahvalo smo dobili brco, kakor naši gg. deželni poslanci za naslednji priboljšek po novem zakonu: 20 učiteljev bo v I. vrsti s plačo 600 gld., 40 učiteljev bo v II. vrsti s plačo 500 gld., 40 učiteljev bo v III. vrsti s plačo 400 gld.

Ta priboljšek ni velik; ali pomagamo bo za zdaj takim učiteljem, ki službujejo že po 10 in celo po 15 in več let, a so še vedno v zadnji plačni vrsti.

Dostavljamo še stokrat naglašano dejstvo, da to zboljšanje je bilo največje, katero so mogli izposlovati — **slovenski** poslanci; še za to malenkost so morali popustiti laškim poslancem v drugi reči, kakor da je to zboljšanje — koncesija slovenskemu narodu.

In zdaj naj sodijo čitatelji najnovejši — škandal par učiteljev, da sedajo na tako oblastni sodni stol proti slovenskim poslancem, ki nikakor niso mogli doseči kaj boljšega, dočim laški učitelji mečé, ko bi edino oni imeli pravico do pritoževanja. — Ali mari meni teh par gospodov, da s svojim ropotanjem pridobé poslance? Ali ni tako nehvaležno ropotanje sposobno, da bi tudi slovenski poslanci postali v prihodnje bolj mrzli, kakor so laški? Mi smo uverjeni, da slovensko učiteljstvo na Goriškem se stokrat premisli, predno pojde na limanice ljudem, ki bi mogli — vse pokvariti. Naj nikdo ne misli, da se bo dal deželni zbor — sstrahovati, kajti tu ima v rokah toliko silo, ki je neprimerno večja od tiste, s katero se baha okrožnica. — Le nikar postavljati v nevarnost vsega ugleda in upliva s takó otročje-najivnim (da huje ne rečemo) propovedovanjem o „velikanski sili“, ko je še močnejših nad to!

Slovenske poslance prosimo prav iskreno, naj si ne jemljo k srcu perfidnih napadov; uverjeni naj bodo, da ogromna večina slovenskega učiteljstva pozná pravi položaj in

*) Na to odgovarjamo mi: Pri zadnjem zborovanju učiteljskega društva goriškega je prečital ono že tiskano okrožnico g. nadučitelj Bajt in predlagal, naj sprejme to okrožnico društvo kot svoj proglas. Toda naletel je na splošen odpor; menda soglasno je bila odklonjena njegova okrožnica. Ko je prečital podpis pod okrožnico „Več učiteljev“, dobil je za obgovor od vseh stranij: „Kdo so ti, na dan z imeni!“ Ali g. Bajt je modro obmolknil in tistih več ni imenoval. Zakaj ne? Zató, ker jih je takó malo, da ne zaslužijo skupnega nazivanja „več učiteljev“. — Ta odpor dokazuje, da naše učiteljstvo pozna svoje prijatelje in da se ne dá motiti tudi v najhujših skušnjavah. — Uredn. „Soče“.

je poslancem hvaležna, radi par ljudij pa, ki so že ostali itak osamljeni v učiteljskem društvu, naj gg. poslanci nikar ne odnehajo nili za las v prizadevanju, da bi se z deželnim šolskim zalogom olajšalo breme posamičnim okrajem in zajedno dostojno urediii tudi dohodki — vzgojiteljem naroda.

DOPISI.

Iz Podgore. — 21. t. m. smo obhajali redke svečanosti. Krasna nedelja rožnika — vsa narava v bujni rašči, vinogradi v najlepšem cvetju, lipe duhte svoj prijeten miris, kostanji po hribu se razcvetajo, vse vabi v čarobno naravo. To je povzdignilo tudi naš trojni praznik. Obhajali smo namreč svetega Alojzija, zaščitnika učeče se mladine, blagoslovljenje šolske zastave in blagoslovljenje nove šolske hiše. Že dan poprej se je veselo nabivalo, vabeč mlado in staro k redki svečanosti.

Ob 8. uri se je zbrala mladina v cerkvi, kolikor je bilo mogoče je napolnilo cerkev ostalo ljudstvo.

Prvič se je blagoslovila nova šolska zastava; na to nastopi domači kurat ter razloži v jedernatem živannem govoru pomen blagoslovljenja zastave in š. hiše. Gr-pod govornik je prav v živi besedi jasno posnel nauke za mladino in roditelje iz podob na zastavi, namreč sv. Ane in presvete družine.

Na to je sledila peta maša z blagoslovom, pri kateri so peli šolski otroci prav ubrano in dostojno.

Po dovršeni sveti maši so nastopili 4 duhovniki, katere je domači gospod za ta svečani dan naprosil. Mladina se je razvrstila tako, da je deček nosil pred vsakim razredom božje razpelo, katero se je potem v posamičnih sobah obesilo. Za otroci se je razvrstilo mnogo ljudstva tako, da je bila krasna procesija. Ta je molila litanije vseh svetnikov in se pomikala do novega š. poslopja kakih 400 m. daleč med mlaji in zastavami. Umeje se, da na zvoniku, kakor tudi na novi š. hiši, je bilo razobešanih cesarskih in narodnih zastav, pa tudi ena papeževa je vihrala.

Že v cerkvi so zapeli duhovniki „Veni creator sp." — otroci so pa odpevali.

Mladina se je postavljala pred novo š. hišo, moški na levo in ob strani, ženstvo na desni. Sveto opravilo se je vršilo po znanem obredu, najprej zunaj š. hiše, za tem v največji š. sobi, v katero je moglo vstopiti zraven otrok le malo ljudstva. Pred blagoslovljenjem in med tem, ko so duhovniki vse prostore blagoslavljali, pela je mladina več kitic znane pesmi „Prid' sveti Duh". Po dovršenem opravilu pa dve kitici „Hvala bod' g. B.» Okraj. š. nadzornik g. Fr. Vodopivec je izrazil srčne želje predsednika c. kr. okraj. š. sveta, preblagor. gospoda Al. Bosizia, ki obžaluje, da se te svečanosti ni mogel udeležiti.

Zatem je spregovoril v imenu c. kr. okraj. š. sveta, želeč občinarjem najlepšega sadu, kateri naj bi izviral iz te hiše. Nagovoril učiteljstvo ter izročil voditelju ključ, priporočivši, da — naj odpirajo srca in razum nježni mladini, in slednjič opomni mladino, naj bodo hvaležni vsem činiteljem za tako lepo hišo. Sklenil je pa prosé, naj neskončno milostljivi Bog mnogo. mnogo let živi presvetlega cesarja Franca Jožefa. Mladina in ljudstvo odzvalo se je s trikratnim «živio», prva je odpela dve kitici cesarske pesmi.

Gosp. š. voditelj se je zahvalil v imenu učiteljstva in otrok vsem sodelovalcem te krasne hiše ter obečal, da si bode prizadeval on kakor tudi učiteljstvo in š. mladina se vrednega skazati tolike dobrote. Razloži še, s čim naj povrne učiteljstvo in s čim otroci tolike dobrote. Konečno je več otrok prav jasno deklamovalo več primernih koščkov in mladina je zapela primerne rodoljubne pesmi.

Kakor navadno tudi sedaj je slavno županstvo preskrbelo lepih kolačev, katere se je razdelilo otrokom.

Ta hiša je menda največja na slovenskem delu goriške dežele, pa tudi najbrže najlepše izdelana. Obsega 5 velikih dvoran in troje stanovanj. Stanovanja so popolnoma ločena od š. sob in vsako stanovanje ima vse prostore pri rokah. Zunanje in znotranje je prav skladno, okusno in pripravno. Naj bi tudi mnogo dobrega zaplodila! Bog daj!

Z dežele. (Zahodnim Bricem v pomislek.) — Srcé nam je veselja zaigralo, videčim v zadnjem času oživotvorjenje dveh društev v zahodnih Brdih. Skrajni čas je bil, da so se začeli gibati tudi obmejni Brici ter da so stopili na svoje noge. Odbor pri „Slov. jezu" nam daje poroštvo, da društvo bode razvijalo živahno delovanje in nadaljevalo pred leti započeto delo. Še vedno imamo v spominu, s kakšnimi pametnimi predlogi in peticijami se je večkrat „Sl. jez" oglašal, čemur so se pa kratkovidni ljudjé posmehovali. Danes smo vendar za en korak naprej, zató pa upamo, da se bode dalo polagoma marsikaj izvršiti. Za zdaj priporočamo vzajemno delovanje političnega društva in na novo osnovane „sadjarske in vinarske zadruge". Pri nas je gospodarsko in politično vprašanje tesno združeno; ako hočemo kaj doseči, moramo drug drugemu prizanašati in ne hujskati stanu proti stanu, kakor se večkrat žalibog godi na Slovenskem. Ako vsi stanovi sodelujejo in noben stan drugega ne izključuje, tedaj smo gotovi obilnih uspehov. Vzgled bodi nam Štajersko, Trst in Istra. Posebno v prvi vidimo, kakim velikanskim korakom prodirajo naprej. Zakaj imajo štajerske denarne zadruge tako velike reservne zaloge?! Zakaj tako uspevajo sadjarske in kmetijske zadruge? Samo zato, ker vsi stanovi složno delujejo, in nikomur ne pride na misel duhovnika s f... 'počeščevati, lajika pa z „liberalcem" itd. To posebno poudarjamo pri svojih rojakih v zahodnih Brdih. Ob svojem času smo na tem mestu opozarjali, kako neugodno je politično stanje zahodnih Brd. Prav ti vidimo, kako nesrečno politično položenje upliva na gospodarstvo, narodnost in celó na moralo. Casten spominek zasluži oni, ki združi Brda v eno celoto. V prvi vrsti naj „Slov. jez" deluje na to, da se vsa Brda združijo pod eno glavarstvo. Ni smeti gledati na daljavo iz Gradiške ali pa Gorice. Zahodni Brici naj zahtevajo uradnika od glavarstva, ki naj hodi vsaj vsak mesec enkrat v Biljano, da prihranijo daljno pot v Gorico ali pa v Gradiško. Takó se godi v tolm. glavarstvu. Vsak mesec enkrat hodi uradnik od glavarstva v Cerkno in v Bole. Ako bi bilo enkrat sodišče v Brdih, bi prišlo vse to samo ob sebi.

Vsekako naj „Sl. jez" z vso vnemo dela na to, da se ta pereča vprašanja ugodno rešijo. Naši vrli poslanci založijo ves svoj upliv na pristojnem mestu; za ugodno rešitev se ni treba bati. Sploh želimo, da bi oživljeno in prenovljeno društvo najprvo vso svojo pozornost obračalo na gospodarska vprašanja. Kmetijstvo je menda na najzadnji stopinji. Drevesnic in čitnic ne vidimo v zahodnih Brdih, vse je po starem kopitu. Živo potrebujemo potovalnega učitelja iz kmetijstva, ki bi hodil po deželi in ljudstvo vzspodbujal k napredku. Poglejte na Kranjsko; kako kmetijska družba skrbi za predavanja v kmetijstvu in sadjarstvu, v gozdarstvu, vinarstvu itd.*) Zahodni Brici so v tem oziru pozabljeni, njih pozna le biič iz Kormina, ko prinaša „sekacjon". Županstva pa morajo odložiti skrajno nebrižnost. Njih delokrog je velik in jako obširen, samo treba se ga je zavedati in pravic se posluževati. Županstva so prva tú, da gredo na roke „Slov. jezu" in ga krepko podpirajo. Samo delavnosti je treba — in uspehi gotovo ne izostanejo. Rojak.

*) V Gorici imamo dve deželni kmetijski šoli. Tu treba preskrbeti sposobnih učiteljskih močij, ako jih še ni, ki bodo skrbele za poduk na deželi. Trdimo na vsa usta, da kmetijski šoli ne dosegata dovoljno svojega namena. Potrebna bi bila prav ostra kritika! Zahtevamo v imenu davkoplačevalcev, da bo zanaprej deželni odbor bolje nadzoroval ta zavoda, pa tudi, da ne bo gluh za — potrebne premembe ali nove naprave! Uredn.

Goriške novice.

Imenovanje. — Naš rojak dvorni svetnik Filip Abram, katerega je pozval leta 1892. sedanji pravosodni minister Schönborn kot referenta o slovenskih zadevah v pravosodno ministerstvo, je imenovan dvornim svetnikom pri najvišjem sodišču, pri katerem je že prej služboval. Cesar je Abramu podelil mali križec Štefanovega reda. — To znači, da Gleispach noče Abrama. Na njegovo mesto je baje že imenovan višji državni pravdnik trzaški Gertscher. Bodimo na vse pripravljeni, na odpor, kakoršnega sodna uprava še ni doživela!

Poroka. — Gospod Peter Brumat, c. kr. poštar v Št. Petru pri Gorici, poročil se je 25. t. m. z gospodično Emilijo Goffo iz Gorice. Bilo srečno!

Častni diplom. — Glavni odbor „Narodopisne razstave v Pragi" je odlikoval tiskarja in urednika A. Gabrščeka s častnim diplomom in bronasto svetinjo.

Višji dekliški zavod v Gorici. — Naše nad vsa pričakovanja delavno in za vsestranski blagor ljudstva skrbno društvo „Sloga" vzdržuje doslej v Gorici 3 otroške vrte, 8 razredov ljudske šolo in 2 tečaja znamenite obrtne šole za dečke. Zadnja šola sklene šolsko leto v ponedeljek, kar naznanjamo še posebe. Vsi ti zavodi stanejo okoli 8000 gld. na leto. — To pač ni majhna reč, ako pomislimo, da društvo „Sloga" ima kot svojo glavno nalogo druge smotre vedno pred očmi!

Ali društvo gre še dalje! Naši narodni voditelji hotè zadostiti še drugi veliki potrebi, ki se pokazuje vedno bolj nujna. ako hočemo s hitrejimi koraki napredovati. To je vzgoja deklic, ki so že odrasle ljudski šoli, a je za nje še velika nevarnost, da zaidejo v družbe, katere slabo uplivajo na mladi ženski naraščaj. Omenili smo že, da je odbor „Sloge" sklenil v zadnji seji, ustanoviti zavod za deklice, ki naj bi se pripravljale za svoj prihodnji poklic, da bodo kedaj vsestransko izobražene Slovenke, dobre gospodinje in matere. O podrobni uredbi bomo še govorili. Za danes omenimo le, da se to vprašanje temeljito proučuje po uzoru drugih podobnih zavodov raznih narodov. Dostavljamo le še dve veseli novici. Prva je ta, da je za no i zavod že ; idobljena učiteljica, ki te ini dokončuje na Dunaju strokovne nauke te vrste; ona je edina Slovenka, ki je zdaj na razpolago v podobni namen. — Druga je pa ta, da naš voditelj veleč. g. dr. Anton Gregorčič je vložil pri „Goriški ljudski posojilnici" 700 gld. za prvo denarno podlago novemu zavodu. — Evo praktično izvrševanje krščansko-socijalnih načrtov! Takó treba delati, a ne le z lepimi besedami slepiti ljudstvo, kakor hoté nekaterniki z vabljenjem kranjskih kričačev v deželo, ki gre z lepimi zgledi naprej pred vsemi drugimi Slovenci!

Slovenske obtožnice od strani c. kr. državnega pravdništva še ne zadoščajo za slovensko obravnavanje, kakor smo se prepričali. Kar strmeli smo, kakó pridejo laški odvetniki do zagovorništva takih obtožencev! Ti zagovorniki seveda govoré le laški! — Izvedeli smo, da so bili to uradni zagovorniki, katere je dotočila odvetniška zbornica. — Tu jih imamo! Odvetniška zbornica namenoma takó postopa, kajti vsa uradna zagovorništva Slovencev daje Lahom, nasprotno laška pa Slovencem; laški odvetniki nimajo nikakega obzira na slovenske obtožence, dočim nasproti temu se slovenski ravnajo po pravičnem načelu, da zagovarjajo Lahe v Laškem jezku. — Toda takó ne sme dalje, ako nočemo, da ves naš boj za pravično sodstvo ne postane iluzoričen. Kedar je obtožnica proti Slovencu slovenska, mora tudi zagovornik takó govoriti! — Drugače naj začnó tudi slovenski odvetniki zbijati klin s klinom in laške obtožence zagovarjati slovenski. Obtoženci pa lahko tudi sami zahtevajo, naj se jim dajejo zagovorniki, ki bodo govorili pri obravnavi v umljivem jeziku.

Ali na jedno opozarjamo slovensko ljudstvo, še posebe narodno razumništvo: Naj nikdo sam ne izbira laških zagovornikov! Kedar se to zgodi, — vselej je neodpusten narodni škandal! Borimo se za enakopravnost a takó bi ji sami metali polena na pot. — V tem pogledu je naše razumništvo na deželi neverjetno leno, brezbrižno! Nikdo se ne zgane, da bi poučil manj razsodne rojake! — Zgani se vsakdo, kedar je potreba, kajti: bdečih je pravica!

Šolsko leto slovenske obrtne nadaljevalne šole v Gorici se sklene 29. junija 1896. ob 10. uri dopoludne v šoli ulica Barzellini. K tej svečanosti so uljudno vabljeni p. n. gg. prijatelji mladine, roditelji, mojstri in obrtniki.

Le logično! — Nekdo piše: „Prijatelji: bodite brez skrbi! Saj nas poznate (mi še predobro! Ur.). Šlo nam je vedno le za načela. (In zató bi morali mi vsi padati pred njim na čela! Ur.) Slovesno izpovedamo pred Bogom, da osebe nas niso nikoli mrzile, zató ker so osebe. . . .

Klasična izpoved! Ta gospod torej osebe ne mrzi, zato ker je oseba, torej stvar po božji podobi, ampak — le odkritosrčno! — ker je oseba še nekaj drugega.... Vzemimo konkreten izgled. Ta gospod nekdo ne mrzi dr. Gregorčiča, ker je oseba, ampak zató, ker je državni in deželni poslanec, naroda voditelj na Goriškem, itd., po čemur se sline cedé nekaterim drugim „osebam", ali — seveda! — vedno le zaradi „načela". Torej na granado z Gregorčičem, proč ž njim, — a čast njegovi osebi ali celó pepelu, kateri bi gospod nekdo spoštljivo pobral in si ga ohranil za večen spomin v oni veliki zbirki, ki nosi napis:

Sapo zapri
Vsem — za načela!
Vse pobil
Doli — na čela!!

Radodarni doneski. — „Sloginim" zavodom so došli nadalje ti-le darovi: Državni in deželni poslanec dr. Anton Gregorčič za novo visjo dekliško šolo, ki se otvori na jesen, 700 gld. (reci sedem sto gld.) — Za druge zavode pa: «Od vrlih fantov svetolucijskih in drugih v veseli družbi «pri Kocjanu» v Poljubinju nesprejeto 1 krono; posestnik Ivan Luznik dodal še 1 krono». — Ivan Reja, krčmar v Gorici, nabral: Jos. Hrovatin 50 kr., J. Obidič 1 gld., Jakin Andrej, 50 kr., Čadež Jan. 1 gld., Jos. Debeljak 20 kr. (vsi trije iz Kozane), sam Reja dodal gld. 1·50. — Silvan Pečenko iz Bolca nabral v družbi svojih sorodnikov in prijateljev o priliki sv. birme v Rihembergu gld. 4·50. — Florijan Čehovin v Branici 1 gld. — Slavna posojilnica v Tolminu 20 gld. — Ivan Vogrič, naduč. v p. v Gorici, gld. 1·50. — Franc Simčič v Martinjaku 1 gld. — J. Klanjšček v Št. Ferjanu 1 gld. — Ambrož Poniž naduč. v Rihembergu 2 gld. — Martin Štrukelj iz Šempasa 1 gld.

Za poročilo «Deželni zbor goriški» v korist «Sloginim» zavodom: Deželni poslanec in odbornik dr Henrik Tuma v Gorici 5 gld. — Ivan Nagu v Javorniku 1 gld. — Jos. Furlani, duhovnik v Villi Vicentini, 1 gld. — Peter Brumat v Št. Petru pri Gorici gld. 2·20 (morda pomota, za naročnino?). — Dr. J. Tušar v Rovinju 1 gld. — Prof. S. Rutar v Ljubljani 5 gld. — Henrik Malnič v Kanalu 5 gld. — Kaplan F. Guzelj v Šempasu 1 gld. — Franc Fabjan v Rihembergu št. 154 dal 1 gld. — Dr. Marij Pascoletto v Ajdovščini 1 gld. — D. s. svetnik K. Fiegl 2 gld. — Avg. Dolenc v Ajdovščini 50 kr. — Ant. Mischitz na Štajerskem 1 gld. — J. Koršič na Tirolskem 2 gld. — Župnik Blazij Grča 50 kr. — Neimenovani iz Podgore 1 gld. — Jakob Kocijančič 50 kr. — Josip Brezigar nabral gld. 2·50. — I. Šorli v Pazinu gld. 2·20 (za naročnino?). — Karol Faganeli v Mirnu 5 gld. — Rodbina Bizjakova v Dornbergu 1 gld. — Naduč. Ign. Križman v Dornb. 50 kr. — Župnik Lovro Juvančič v Dornb. 1 gld. — Trgovec Ivan Lokar v Mirnu 1 gld. — Poštar A. Bergine na Srpenici 25 kr. — Kaplan Alfonz Blažko v Podmelcu 2 gld.

Namesto tombole za „Slogine" zavode. Nekdo, ki je dosiej vsako leto potrosil 2 gld. za tombolo, daroval je letos enak znesek za „Slogine" zavode, ker je spoznal, da s svojim podpiranjem ni pomagal k veljavi slovenščine, ki je še vedno prezirana od onih gospodov, ki prirejajo to tombolo, a imajo potrebo tudi slovenskih grošev. Daroval je ta znesek v spodbujo drugim Slovencem v Gorici in na deželi! Dalje so darovali: Župan in deželni poslanec Anton Klančič v Podgori 5 gld. — I. B. T. 1 gld. Bog daj obilo posnemalcev!

— Za «Goriškega Sokola»: Ivan Rejevič iz Gorice 2 gld.

— Za ponesrečenega Blaža Škrinjarja v Pevmi (glej poslanico v predzadnji «Soči»): Sodni pristav M. Primožič v Trstu 3 gld. (Doznajemo, da je ponesrečeni prejel naravnost še druga darila, katera objavimo svoječasno).

Narod, ki dokazuje toliko vstrajnost v požrtvovalnosti, ne more poginiti. Naprej po taki poti in pravična reč naposled vendarle zmaga! Iskrena hvala dobrotnikom naše mile dece! Čast jim!

„Eco del Litorale" in njen sinček „Eco del Popolo" sta nam Slovencem do cela enako naklonjena lista, kakor „Corriere", „Piccolo", „Indipendente" itd. — Za neke reči jima posvetimo prihodnjič! Čujemo, da je še vedno nekaj Slovencev, ki naročajo ta dva lista!

Nemška breztaktnost v Gorici. — V Gorici je bil ustanovljen l. 1886. Cyclist's-Club, ki štéje večino c. kr. uradnikov, samih tujcev; domačina pač ni nijednega Nemca, k večjemu so „Nemci" s slovenskim ali laškim rojstvom. — V nedeljo je slavil ta klub 10-letnico obstanka. Došli so tudi nemški tovariši iz Trsta, iz Ljubljane in od drugod. K slavnosti je bilo povabljeno tudi enako laško društvo goriško. — Toda „Kolesarsko društvo „Gorica" ni bilo povabljeno; to se je zgodilo vsled posebnega — sklepa. Naše društvo se pač malo briga za to, ali ga družbica tujcev vabi k svoji slavnosti ali ne; toda to namenjeno prezíranje je očiten dokaz, kakošna čustva prešinjajo društvenike, večinoma c. kr. uradnike, v deželi, ki je po večini slovenska. In proti takim čustvom ljudij, ki jedó tu v Gorici dober kruh s tem, da služijo slovenskemu ljudstvu, najsvečaneje protestujemo. — Ko izvemo natančneji imenik glavnih kolovodij tega nemškega društva v deželi, kjer bi morali biti skromni in tihi sem pribegli Nemci in nemškutarji, jih objavimo, da jih bodo Slovenci pognali.

V Št. Petru pri Gorici bo v nedeljo, kakor smo naznanili že v „Primorcu", shod, kateri je sklical jako zahrbtno kaplan Knavs, osrečevalec goriških Slovencev, došel nam s Kranjskega. Da bo kranjsko šušmarstvo popolno, pridejo baje iz Ljubljane štirje glavni kričači, med njimi neki Gostinčar, povsem neznatna osebica, goriškim Slovencem neznana visokost. Pride tudi glavni «Slovencev» kolovodja dr. Krek. Ali prideta tudi znameniti dr. Šušteršič in goriškim Slovencem predobro v spominu osnali Povše, ne vemo.

Shod bo ob 5. popoldne na Černicevem dvorišču; vstop bo sicer prost, a kdor bo hotel sedé poslušati pri nas nikdar občudovane modrosti kranjskih osrečiteljev naroda, plača dva groša. Edina točka bo govor o «Krščansko-socijalnem načrtu».

Čudimo se sklicateljem tega javnega shoda. Pri nas je že davno načrtan krščansko-socijalni program, ki se tudi prav lepó in vspešno izvršuje. Kakó pridejo kranjski kaplani in njih pomagači do misli, da hotè govoriti o takem programu v l. 1896. po rojstvu Gospodovem, to nam je neumljivo. Ali hočejo ti ljudjé dajati tako spričalo ubóštva napredni Goriski? Naše ljudstvo je bolj zrelo nego si mislijo! Zató rodoljubnim okoličanom svetujemo, naj se le udeleže shoda.

Zadnji „Pr. L." ni nič omenil tega shoda. Razglasé ga le z lepaki. Hoteli so ga tiskati v naši tiskarni, a dela nismo hoteli vsprejeti. Ako bo torej občinstvo vabljeno, naj se lé udeleži, škodovalo ne bo nikomur, ako bo tudi slišalo modrost kranjskih gostov, ki so se doslej pobrigali za goriške Slovence toliko, kolikor mi za Culukafre.

Za predelsko železnico se-le začne prava borba. Ker naši poslanci niso prišli do besede (je pač takó v našem parlamentu!), je govoril tudi v njih imenu koroški poslanec Steinwender v poslanski zbornici in v delegaciji. — Odgovor vojnega ministra je zelo razdražil trgovske krogo, češ: alj se bodo vse železnice vedno in vedno gradile le po zahtevah vojnih ozirov? Tudi ti oziri se morajo kdaj ukloniti trgovski koristim, katere pri nas zahtevajo predelsko železnico. In zató začne borba proti nakanam vojne uprave za prekoristno železnico po Soški dolini. Upamo na konečno zmago.

Učiteljska polemika. — Od več učiteljev smo dobili učeraj in danes nasvete, naj bi nič ne odgovorili znani okrožnici, češ: «sami so se obsodili». Ob enem se nam je zatrdilo, da učiteljstvo že samo odgovori, kakor zaslužijo taki ljudjé. — Tej želji nismo mogli ustreči, ker je bilo že vse stavljeno in ker moramo zavrniti strahovito kvarne nazore, ki nečuveno sramotè učiteljski stan. Učiteljstvo naj le pazno čita, kaj piše «Edinost»; kakó je pa pisal «Narod» od srede, se skoro ne upamo ponatisniti. «Goriške nihiliste» je nazval pisalce one okrožnice. Kdor more priti do one številke «Naroda», naj prečita in — premišljuje. Za danes rečemo le toliko: Ali ni škandal, da vse narodno časopisje se mora na tak na. baviti s slovenskim učiteljstvom v sedanjih zamotanih odnošajih?

Povodenj v Furlaniji, o kateri smo govorili, je naredila velikanske škode. Cenijo jo v županijah Capriva 20.000, Moraro 20.000, Mariano-Corona 57.000, Frata 3000, Romans 56.000, Medea 20.000, blizu toliko v Versi in Vilesse. — Vsi merodajni krogi se močno potezajo za državno pomoč, ki gotovo tudi pride. — V Gorici bo v ponedeljek po tomboli velika ljudska veselica v ta namen. — Nesreča ne pozna mene in tebe, danes zgrabi enega jutri drugega; komur je prizanesla, naj se spomni na nesrečnega soseda. Zató jo gotovo, da se udeleži te veselice tudi mnogo Slovencev, da dokažejo s tem svoje sočutje furlanskemu ljudstvu.

Svilodni trg v Gorici je pričel v ponedeljek. Došlo je 707 kilov blaga, ki se je prodajalo po gld. 1·20 do 1·40. — Svarimo okoličane, naj bodo previdni; blago naj prinesó celó do pravega tržišča, kjer je posebna javna tehtnica. Varujte se sleparskih mešetarjev.

Iz Čepovana nam pišejo: „Tu je začel dne 6. t. m. sv. misijon. Prišli so lazaristi iz Ljubljane. V sredo, na dan sv. Ivana K., je bil sklep misijona. Ljudski misijoni imajo velik upliv na moralno stanje. Marsikatera krivica se poravna v tem času".

Iz Divače nam pišejo: „Poročam Vam veselo vest, da smo se tudi mi začeli gibati, kajti dne 20. t. m. smo ustanovili bralno društvo, s kojim se začne v Divači novo narodno življenje. Da bode društvo vspevalo, porok nam je njega odbor in splošno zanimanje zanj. Prvi korak je že storjen, rojaki, poprimimo s dela, ki bode nam vsem v čast in korist".

Letina — trgovina. — V zadnjih štirinajstih dneh je bilo v Avstriji po večini suho vreme in vroče. — Plohe so bile le redke; viharna deževja pred veliko vročino pa obujajo skrbi, da bo to slabo delovalo na zorenje zrnja, katero bi utegnilo predčasno dozoreti. — Na Ogerskem okoli Tise prično želi že koncem tega meseca.

Na merodajnem trgu so se cene le neznatno preminjale, dasi večkrat, kar je naravno v zvezi s sočasnim ozirom na boljšo ali slabšo letino sedanje setve. V tem oziru so jako merodajna poročila iz severne Amerike.

Stališče mokne kupčije je zopet slabše. Deloma so temu krivi veliki mlini sami, kajti pri večini se opaža neka omejenost v sredstvih, a le vsled konkurenčnega boja morajo skrbno braniti svoje koristi. Koncem preteklega leta se je nekoliko zboljšala kupčija pri nekaterih številkah.

Skratka smemo reči: pogled na splošni uspeh letine je zdaj uprav krasen. — Sedanje pšenične cene so take, da mlini baje ne delajo s posebnim dobičkom; ako torej ne bo kakih večjih podnebnih nezgod, smemo pričakovati, da pri cenah ne bo nikakih posebnih sprememb.

„Materino delo". — Zadnji «Primorec» je imel prilogo, v kateri je bilo objav-

Podlistek.

Slovaške sličice.

Češki spisala G. Preissová, preložil Franc Tominšek.

Brata steklenkarja.

[Nadaljevanje].

«Kaj delate kaj pri vas?», začne jeden izpraševati steklarja.

«Saj ne veva», odgovori Matej, «od sv. treh kraljev že nisva bila doma. Menim pa, da je tudi v našem kraju zdaj žetev».

«Vi tam imate neki slabo polje», nadaljuje prvi.

«Res je», vzdihne Matej, «a lepo je pa le pri nas».

«Kaj ti tako ugaja?», zasmeje se stari kmet.

«Tega ne morem povedati», odvrne Matej, «gotovo zató, ker sem tam doma».

«Pa te celo leto ni domov!»

«Kaj to dé? Tega življenja pa bo tako tudi kdaj konec, večno se ne bova klatila po svetu».

«Kako se bodeta pa potlej živila?», vpraša prvi.

Matej se ponosno nasmehne: «Bivališče imava dobro».

«Pod kmetijo brvica se ziblje,
Deteljca na njej se upogiblje,
Deteljca oj drobna, nekošena —
Moja mila pa je že zgubljena.
Naj ima jo, kdor mi jo odvzél je,
Le pred me . . naj bi ne objél je!
Ljubi jo, objemlji — v dnevi, nóči —
Da le tega ne vidó mi oči!»

Matej je pel živo, nekako otožno, in ko ga Joško boječe opazuje, zazdi se mu hipoma, da poje to pesem bratovo srce. Strese se, kakor bi ga smrt objela, a brezskrbna mladost ga potešuje: «— — Ali kakó bi mi hotel brat s to pesemco očitati, saj sem jo sam začel žvižgati — —. In pri moji veri, on na Marico še ne misli ne —» odganja si mučilno slutnjo. «Jaz norec se bi ne smel tako bati!»

Mej tem je ujel hlapec Franico in jej vzel poljub. Ona se prične hudovati, in Matej se jima mora prisrčno smejati.

Jošku se odvali kamen od srca. Zdaj ve, da ni Matej ničesa nameraval z ono pesemco, drugače se bi ne mogel takó veselo smejati. — —

In uprav zdaj se mu približa Marica na eden korak. in brat je šel za dvojico na dvoru — —. Zdaj jej pove — zdaj!

Naglo se nagne k njej, močno stisne nje roki in s tresočim glasom jej pravi na uho:

«— — Marica — če me imaš kaj rada, pridi o polunoči tja k lipi. Se kaj pogovoriva —».

In v hipu se napravi, kakor bi nič ne bilo, in čaka z utripajočim srcem odgovora.

Marica pa ne more niti spregovoriti. Prav, da ne more nikdo videti njenega obličja, kako je zarudelo, in kako čudno se jej leskečejo oči! Kaj treba Mateju, blizu stoječemu, in hlapcu in Franici, ki so že prišli nazaj, vedeti, kaj se godi v njenem srcu! Joško pa izvé tako še danes. Zato ne odgovori nič; saj si tako lahko misli! Roki ste jej omahnili po tako nepričakovani veseli objavi, in v glavi se ji je zavrtelo od same sreče. Ko se zave, vešči tiho: «Lahko noč!» in odbeži.

«Počakaj Marica!» kliče za njo Franica. «Ali me pustiš samo tukaj?»

«Moram tudi jaz že iti», obrne se na to k mladeničema. Lahko noč! Naj se vama kaj lepega sanja pri nas!»

Ko sta odšli deklici in tudi hlapec, podasta se brata v čumnato poleg hleva, kjer imata na tleh pripravljeno ležišče. Matej leže na posteljo, dene roko pod glavo in reče:

«Tako sem se spotil danes, pa le nisem kar nič zaspan».

Joško mu ne odgovori. Na vrata se je naslonil in zamišljen trgal bilko slamnato. Bratovih besed ni slišal.

Kmalo na to se Matej naglo dvigne in sede na prag k bratovim nogam. — Polna luna obseva jasno celi dvor. Matej se ozre, pogleda na nebo in pravi polagoma:

«Tako lep večer je, da se oči nočejo zatisniti človeku.

ljenih devet pisem raznih škofov na pisatelja, kateremu se zahvaljujo za krasno. knjigo. — To je gotovo najboljše priporočilo slovenskim materam, da se na knjigo naroče. Izide v prvi polovici avgusta. Kdor se naroči do 15. julija, dobi jo za 50 kr. na dom; pozneje bo stala 70 kr.

„Gospodarski List“. — Danes je priložena 6. št. za junij. Naše svilorejce utegne zanimati spis o „Murvoreji“. — Opozarjamo na poročilo o seji c. kr. kmetijske družbe z dné 30. aprila; tam je naštetih 18 zneskov za razne podpore. To utegne priti posamezniku v korist.

Zahvala. Slavni odbor hranilnice in posojilnice v Cerknem na Goriškem podaril je 23 lično vezanih zvezkov «knjižnice za mladino» cerkljanski, otaležki in bukovski šoli. Slavnemu odboru izreka v imenu vseh treh šol iskreno zahvalo

šolsko vodstvo v Cerknem.

A. Trebše.

Učiteljsko društvo za sežanski šolski okraj zborovalo bode v dan 2. julija t. l. ob 10. pod. na Repentabru. Dnevni red: I. Predsednikovo poročilo. II. Prečitanje in overovljenje zadnjega zborovanja. III. Slovniška obravnava na podlagi ber. Koščeka „Modri škorec“ — prakt. poskus s 4. in 5. letniki. IV. Predavanje. V. Nasveti.

Ostala Slovenija.

Trst. — Občni zbor „Tržaškega Sokola“ je izvolil ta-le novi odbor: starosta dr. G. Gregorin, podstarosta Maks Gotič, tajnik Josip Bubnič, blagajnik Radomir Pretner, nadzornik telovadbe dr. Otokar Rybář, potem kot odborniki: Josip Kranjec, Ante Sošič, Ivan Krivošič. Dne 12. pr. m. priredi Sokol izlet po morju v Devin. Tam bo najbrže sestanek z gosti iz Gorice. — „Slovansko pevsko društvo“ v Trstu priredi dne 5. pr. m. veselico v vrtu „Mondo Nuovo“. — Dne 23. t. m. se je zagovarjal pred porotniki g. Anton Jakič, urednik časopisa „Il pensiero Slavo“. Tožil ga je zaderski župan Trigari, branil pa odvetnik Forlani iz Splita. Porotna klop je bila sestavljena iz samih liberalcev. Razprava je trajala dva polna dneva in je bila zelo zanimiva. Občinstva je bilo natlačeno v dvorani. Toženec Jakič je bil obsojen na 8 mesecev zapora, 150 gld. zgube varščine ter na plačo 300 gld. pravdnih stroškov. Taka obsadba (8 mesecev zapora) prvič, ko je sploh urednik na zatožni klopi, je značilna za naše razmere na Primorskem.

Važna razsodba. — „Edinost“ je poročala, da je najviše kot kasacijsko sodišče razveljavilo obsodbo, izrečeno po porotnem sodišču tržaškem proti g. Matku Mandiću, uredniku „Naše Sloge“, v znani aféri škofa Flappa, ter da je popolnema osvobodilo obsojenega urednika. Najviše sodišče je storilo ta sklep v tajni seji brez razprave. Kakor se še spominjajo naši čitatelji, je bil urednik gosp. Mandić pred tržaško poroto obsojen na dva meseca zapora, ker je bil prijavil neki namišljeni — sicer pa krasni — pastirski list Ivana Krstnika Flappa. Zaradi tega je tožilo Mandića državno pravdništvo. V razpravi je ex-offo branitelj dr. Kramar v briljantnem govoru zastopal mnenje, da škofje niso uradne osebe. Temu mnenju se je najbrže pridružilo tudi najviše sodišče, vsled česar je ta razsodba velike načelne važnosti.

Vmeščenje novega župnika v Rojanu pri Trstu. — V zadnjem „Primorcu“ smo naznanili prav na kratkem, da je bil vmeščen v nedeljo v rojansko župo don Giuseppe Jurizza. Že dan popred ali na predvečer vmeščenja so razsvetlili demonstrativno svoje hiše nekateri gretarci — na račun mestnih krivonoscev, ki so jim poslali vse na razpolago, pa tudi svojo „inclito unularijo“, da je ropotala z mestno godbo vred. Mestne babe so trumoma romale v Rojan občudovat razsvetljavo in one so jo poveličale s svojo navzočnostjo, dočim so se pravi domačini odtegnili. Redarstvo je tudi posredovalo ter je dalo odstraniti italijansko zastavo, ki je vihrala na poslopju nekega vročekrvneža. Tako je bilo torej v soboto zvečer. Kaj se je godilo v nedeljo, to pove „Edinost“, ki piše v št. 23.:

„V nedeljo je vihralo vse polno zastav na Greti. V Rojanu le tu pa tam koja. Kakor glasen memento „Piccolovemu“ občinstvu vihrale so narodne zastave na konsumnem društvu, na otroškem vrtu družbe sv. Cirila in Metoda, pred župniščem in na nekojih zasebnih hišah okolu cerkve. Tikom pred velikimi vratmi cerkve je bil prirejen velik slavolok, na kojem so se vile draperije v samih narodnih barvah. Na obeh koncih pa so vihrale velike trobojnice. Na slavoloku so bili ti-le trije napisi: „Trdni vedno kakor skala, vse za narod, dom in cara!“ — „Bog nas blagoslovio!“ — „Priporočamo Tebi, Gospodu, da čuvaš naš, Tvoj mili rod!“ — „Piccolo“ je dobro opravil svoj agitacijski posel; prihrumelo je toliko njegovega občinstva v Rojan k veliki sveti maši, da je večina domačinov morala ostati — pred cerkvijo. Britko so tožili priprosti domačini, videči, da jim redarji ne pustijo v cerkev, vkljub temu, ko je bilo še prostora v cerkvi za kakih 150 oseb, ker, no: . . . . ker je trebalo mnogo prostora za — „Piccolovo“ občinstvo. Celo jeden odbornikov društva „Edinost“ in najuglednejih okoličanov je mogel stopiti v cerkev šele po ostri kontroverzi z organi javne varnosti. Sploh je bil med priprosto oblečenimi le redki oni, ki je bil toli srečen, da je mogel v cerkev. Torej, ob vmeščenju rojanskega župnika so se morali rojanski farani umakniti „Piccolovemu“ mestnemu občinstvu! To dejstvo . . . . ne, ne, molčimo! Kdo bi pa zameril onim Rojančanom, ki so vsklikali preu cerkvijo: „Zdaj pa hočemo videti, ali bodo le-ti tudi v prihodnje zahajali v našo cerkev. Potem seveda — **ostanemo mi doma!**“ Propovedi ni bilo nikake, ni slovenske ni laške — zakaj tako, tega ni treba praviti. Popoludne pa se je vršil sveti blagoslov v prvič v Rojanu — po latinski, a pred litanijami, v onem najsvetejšem momentu, ko izpostavljajo Najsvetejše in ko se je vsikdar do sedaj pela pesem „Častimo te!“ in v katerem trenotku verno ljudstvo vse svoje čustvo posveča Bogu — molčali so pevci in donele so samo orglje. A pripomniti treba, da popoludne ni pelo velezaslužno društvo „Zarja“. Vmeščenje brez propovedi! To daje misliti! Kam nas je dovela grda agitacija. Ob 1. uri popoludne je bil banket v župnišču. V označenje zbrane družbe navedeno bodi, da se je vrstil govor za govorom v italijanskem jeziku. Le jeden domačinov je s slovensko besedo opomnil laško družbo, da so na slovanskih tleh. A ko je jeden govornikov v laškem jeziku opominjal družbo, da je večina župljanov vendarle slovenske narodnosti, zadoneli so mu nasproti: Non è vero! Slavje je doseglo svoj vrhunec, ko je nekdo hotel v župnišču na slovenskih tleh nabirati za — „Lego Nazionale“, a so menda potem — ne vemo pa, kdo je vplival na to — isti nabrani denar naklonili ubogim — Tržačanom! —

To je bil vrhunec demonstracije“.

Istra. — Dr. Dinko Trinajstić, odvetnik, nar. poslanec in pazinski župan ter njegov odvetniški perovodja Majstorovic sta razposlala oklic, v katerem pozivljata prijatelje in znance lani umrlega dra. Ant. Podreka, da bi mu povzdignili nagrobni spomenik na pazinskem pokopališču. Darove je pošiljati na zgornji naslov. — „Učiteljsko društvo okraja Volosko“ si je izvolilo novi odbor, namreč: Božo Dubrović, nadučitelj iz Sv. Mateja, predsednik; Makarović Ivan, nadučitelj iz Jelšan, podpredsednik; Rubeša Fran, učitelj iz Zameta, tajnik; Miran Julij, učitelj iz Sv. Mateja, blagajnik; Rajčić August, učitelj iz Opatije, zborovodja. — Izvoljen je tudi pomožni odbor radi skupščine učiteljske „Zveze“, to je: Rajčić August, predsednik; Justi Adolf, tajnik; Bogatec Kristijan, Car Viktor, Dubrović Božo, Miran Julij, Stiglić Ante, odborniki. To zborovanje se bo vršilo 19. in 20. avgusta na Voloskem in se tako izpolni želja isterskih učiteljev, ki je bila izražena pri lanskoletnem zborovanju „Zveze“ v Rudolfovem in v „Naši Slogi“. Želeti je, da se zbere primorsko učiteljstvo tega dne na Voloskem, na naših tleh ter da udari željeni pečat sloge in ljubezni zvezi Slovencev in Hrvatov. V slogi je moč! Kjer je sloga — tam je napredek! — V Sv. Martinu pri Buzetu je ustanovljena nova podružnica isterske družbe sv. Cirila in Metoda. Bodi srečno! — Radi piranskega napada na naše deželne poslance je bil preslišan 15. t. m. poslanec Kompare. Preslišanje se je vršilo v Kopru in je trajalo tri ure. Pokazalo se je o ti priliki, da pri sodišču v Kopru nimajo nijednega človeka, ki bi znal pisati slovenski zapisnik!

Kranjska. — Delavsko bralno društvo v Idriji priredi v nedeljo 28. t. m. javno tombolo s 15 dobitki v korist idrijske revne šolske mladine. Dobitki so vredni 600 kron in so razdeljeni tako, da bodo štiri tombole, pet činkvin in šest kvatern. Listki veljajo le 15 kr. Istega dne zvečer ob 8. uri bo veselica v gostilni „pri črnem orlu“! Pri tomboli in veselici bo svirala c. kr. rudniška godba. Ozirom na tako plemenito svrho je upati, da se udeležijo tombole vsi sloji občinstva v Idriji in iz bližnjih krajev. Bog daj dober uspeh v plemenitli namen! — Knežji dvorec grofa Auersperga v Ljubljani, ki je bil poškodovan po potresu, je bil na dražbi 25. t. m. — „Matica Slovenska“ je imela svoj letni občni zbor dne 24. t. m. — „Glasbeno Matico“ je pregledal poseben odposlanec naučnega ministerstva, ravnatelj dunajskega konservatorija Fuchs, ki se je izrazil jako laskavo o učnih uspehih. — Za novo sodno poslopje v Ljubljani je odobrilo kupljeno stavbišče finančno ministerstvo. V Ljubljani prodaja trgovec Mihael Kastner žveplenke „Südmark“. Ta tvrdka živi največ od Slovencev! Čepci so pa oni, ki podpirajo tako trgovino, ki daje dobičke ponemčevalnemu društvu! — Ljubljanski mestni zastop je določil v svoji seji ceno električni razsvečavi, katera se v kratkem napravi v Ljubljani.

Štajerska. — 20. t. m. je bil ustanovni zbor zadruge „Rinka“. — Slavnost veljskega pevskega društva se je vršila 14. t. m. v Celju prav sijajno. — V Vojniku zabajajo v nemško šolo slovenski otroci iz okolice. — Toplice na Štajerskem so precej dobro obiskovane. Največ gostov ima Slatina. — Umrl je v Št. Jurju ob j. ž. č. g. Fran Berglez, duhovnik v pokoju; v Lučah pa nagle smrti tamošnji učitelj Simon Vole. — 14. t. m. je utonil v Savi Ernest Krumhuber, koncipijent dr. Art. Kavčiča v Sevnici.

Koroško. — „Mir“ poziva Slovence, naj zažigajo kresove dne 4. julija v proslavo slovanskih apostoljev sv. Cirila in Metoda. Enako naj storé naši Slovenci! — V Celovcu mislijo upeljati električno razsvetljavo. — Ponemčevalno društvo „Südmark“ bo imelo svoj občni zbor 5. pr. m. v Gorici pri vrbskem jezeru — torej na slovenskih tleh. — Mestna hranilnica v Celovcu prične delovati 1. pr. m. — Katoliško politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem prireja prav pridno zborovanja na raznih krajih Koroške, da s tem vzbuja narodno zavest koroških Slovencev. Da bi bil obilen uspeh v plačilo za obilí trud rodoljubnih sklicateljev takih shodov!

Razgled po svetu.

Avstrija. — Delegacija je končala svoja posvetovanja 20. t. m. Neugoden utis je naredilo na Hrvate in Srbe, da je pripoznal delegat prof. Jagić, znani slavist, da je pri obstoječih odnošajih v Bosni-Hercegovini najbolje še dalje rabiti ime „bosenski“ jezik. To so res čudni odnošaji! Ako se govori v hrvatskem jeziku, jezé se Srbi, ako o srbskem, ropotajo Hrvatje, proti bosenskemu pa oboji skupno! Vredni smo palice!! — Češki poslanec dr. Šrom se je odpovedal vodstvu moravsko-češke stranke. Nadvojvoda Oton, drugi sin pok. nadvojvode Karola Ljudovika, prevzame vsa častna mesta, katera je imel njegov pokojni oče ter vse predstavljevalne dolžnosti, koje je izvrševal pokojni nadvojvoda Rudolf. To vse pomeni pa, da stopi nadvojvoda Oton v prestolonasledsko čast, ako ne bi okreval brat nadvojvoda Ferdinand d' Este. — Gosposka zbornica je bila zaključena 25. t. m.; potrdila je vse predloge, koje je sprejela poslanska zbornica. — C. kr. dunajsko zdravniško društvo je izključilo iz svoje srede dra. Alberta Adamkiewicza, ki je iznašel zdravilo proti raku. Izključen je bil iz društva pa radi tega, ker se je pritožil v nekem časopisu, da nasprotujejo mnogi dunajski profesorji-zdravniki temu njegovemu zdravilu. Zbornica ni spoznala opravičenosti in ga je izključila iz društva s 112 proti 15 glasovom. — Dolenje-avstrijski deželni zbor je sklican za 1 dan julija, da se posvetuje o novi volilni preosnovi ter uvede neposredne volitve v kmečkih občinah. — Protiframasonski shod se bo vršil meseca septembra v Tridentu.

Ogerska. — Zbornica v Budimpešti zboruje. — Delegaciji ste končali svoje delo. — Razstavo je obiskalo menda že jeden milijon ljudij. — Turška mošeja na milenijski razstavi je zaprta vsled posredovanja turškega poslaništva, dočim je še vedno harem odprt v oddelku Ös-Budavar. Neki časnikarji, ki so prišli k zborovanju v Budimpešto in so bili pozvani k Banffy-ju na banket, povračajé se na stanovanja po žični železnici (vspenjači), so se deloma poškodovali, ker je železnica slabo delovala. — V nedeljo so prišli v Budimpešto tudi časnikarji, ki so bili v Moskvi. Na budimpeštanskem kraljevem dvoru so zasledili veliko tatvino, s katero so proslavili Madjarji svojo tisočletno prosveto.

Madjarji imajo še na vrsti veliko slavnostij, s katerimi bodo proslavljali svoj milenij, namreč 27. t. m. se odkrije spomenik v Pustaseru, 19. julija pa v Munkaču; 20. avgusta položijo temeljni kamen spomeniku kralja Štefana v Budimpešti; 26. avgusta odkritje spomenika v Pannonhalmi; 30. avgusta pa v Nitri; 20. septemora odkritje spomenika Sibinjanin Janku v Zemunu (na hrvaških tleh); 27. septembra otvorjenje železnih vrat; 30. septembra položijo temeljni kamen kralju Matiji Korvinu v Kološvaru; 28. oktobra odkritje spomenika v Brašovu itd. Kako se vidi, imajo denarja obilo!

Ostale države. — Slovesni prihod v Petrograd ruskega carja in carice bo 29. t. m. — Sveti Oče je slavil 21. t. m. 75-letnico svojega prvega sv. obhajila. — Prebivalstvo Petrograda šteje 1,013,000 duš. — Novim nuncijem na Dunaju, namesto Agliardija, je imenovan nadškof Tallíani. — Norveška zbornica v Kristianiji je zaključila odpraviti, latinščino kot obvezni predmet iz vseh gimnazijev. — Kot predsedniški kandidat severoamerikanskih zjed. držav je proglašen Mac-Kinley. — Kolera v Aleksandriji in Kairu baje pojenjuje, dočim se močno širi v notranji deželi, kar pomeni, da so jo vrgli pri enem oknu ven, pri drugem pa se je zopet povrnila. — V Barceloni so našli zopet štiri z dinamitom napolnjene bombe. — Španska vlada je predložila zbornici načrt zakona proti anarhistom, s katerim se določa smrtna kazen za vse zločine z razstreljivom in da spadajo isti pred vojaško sodišče. — Na Kreti je še vedno ustaja. Turški vojaki plenijo vasi in ubijajo krščane. Evropa pa vse to mirno gleda! — 24. t. m. so se posvetovali vsi evropski odposlanci v Carigradu radi kretskih dogodkov. — Angleška zgornja zbornica je sprejela zakon, s katerim se dovoljuje poroka s sestro pokojne soproge. Pametnejšega posla ni imela! — V St. Jousen na Guatemali je ustaja. — V Čikagu so iznašli stroj za izdelovanje žveplenk. V ta stroj denejo kar cel blod, katerega potem stroj razkosa na koščeke in je omoči v upaljivo tvarino ter izvrže popolnoma gotove žveplenke, katerih stanovito število menda poskače samo v škatljice in se potem še zamašijo. Delavskih močij ni potrebno zraven. Ako ne bi prihajala vest iz Amerike, bi ji smeli verjeti! — V Afriki so umorili francoskega podanika, markiza de Morès, ki je šel na pomoč Mahdiju proti Angležem. Umorjeni je bil najprej anarhist, potem vodja franc. antisemitov. Umorili so ga Afrikanci iz plemena Taurega.

Židovsko pravoslovje v Talmudu.

(Nadaljevanje).

Izgubljene reči.

ako kdo od židov vrne kristijanu, temu po Talmudu [1]) Bog ne odpusti. Po Talmudu [2]) je prepovedano, nekaj izgubljenega vrniti kristijanu. Isto tam [3]) je prepovedano, vračati kaj izgubljenega krivovercem, malikovalcem in vsem, ki ne praznujejo šabesa. Po naukih Talmuda [4]), kdor kristijanom kaj izgubljenega vrne, se pregreši in utrjuje moč brezbožnežev (kristijanov). Ako ima kristijan v roki židovo založnino, na katero mu je kristijan posodil denar ter jo kristijan izgubi —, najde pa jo žid, ne sme je vrniti kristijanu, kajti obveznost je prenehala s tem, da je žid založnino našel [5]).

O obrestih

pravi Talmud [6]): prepovedano je, posojevati neverniku (goju) brez obresti; toda posojevati z obrestmi je dovoljeno. Dalje [7]) je pisano: Življenje nežida (odpadnika) je v tvoji oblasti, tem več še njegov denar. (S to obsodbo se navajajo k ropanju). Žid Bedarride je l. 1861. javno proglasil, da židje lahko odirajo radi tega, ker pri njih oderuštvo ni krivično dejanje.

O človeškem življenju

pravi Talmud [8]): Najpoštenejšega med malikovalci spravi ob življenje. Dalje [9]) je pisano: prepovedano je usmiliti se malikovalca; zato ga ne smeš rešiti, ko ga vidiš, da poginja, da se utaplja, ali da je blizo smrti. Po Talmudu [10]) je dovoljeno umoriti tajilca vere. In zopet stoji pisano [11]): Dobro je umoriti malikovalca z lastno rokó. In pa [12]): Kdor preliva kri brezbožnežev (nežidov), prinaša s tem Bogu žrtev.

O prešestovanju

uči Talmud, [13]) da Mojzes prepoveduje prešestovanje židu samo z ženo bližnjega (torej z ženo žida), da je pa žena nežida (kristijanka) izvzeta. Iz tega je razvidno, da kdor ni žid, ta nima zakonskega stanú [14]). Po Talmudu [15]) je dovoljeno židom zlorabiti žene ali dekleta nežidovska — a žena židova, ki nima v hiši nič govoriti [16]), nima po naukih Talmuda pravice, tožiti svojega moža za prešestovanje, živečega s kristijansko deklino bodisi pod jedno streho!

Prisega

židov proti kristijanom kakó neki ima veljavo, ko smo jim mi po naukih Talmuda le **živali**? Kaj velja židovska prisega, ko Talmud proglašuje, da imetje in življenje kristijana je židovska last? Rabin Akiba, prvi po Mojzesu, je prisegal (po krivem) [17]) in si pri tem mislil že naprej, da taka prisega nima veljave. Rabini učé, [18]) da prisegajoč žid lahko ovrže prisiljeno prisego v svojih mislih, kadarkoli je bil k njej prisiljen. Evo, kak nenraven, a ob enem malopriden nauk podaja se židom, ki prisegajo, z naslednjim [19]): Ukaže-li vladar židu priseči, da ne pojde iz njegove zemlje, ima si žid (pri prisegi) pomisliti: danes ne pojdem! Ako pa zahteva vladar očitno, naj bi nihče ne odšel, ima si žid pri prisegi pomisliti: pod tem ali onim pogojem!

Skratka, žid priseže na vse, toda pri prisegi misli si v duhu nasprotno temu, kar usta govoré, na primer: ako je bil žid obdolžen, da je umoril drugoverca (kristijana), tu usta židovska rekó pri prisegi, da ni umoril človeka, toda v duhu si misli, da je bila to žival. In take prisege so židom po Talmudu dovoljene!

Konečno veruje žid [20]), da se mu o prazniku sprave odpusté vsi grehi, tudi največji, med temi tudi krive prisege, ne da bi imel pri tem dolžnost, s tem storjeno škodo povrniti.

O prazniku sprave molijo židje naslednjo velezanimivo molitev [21]): «Vse obljube in obvoze, kazni in prisege, katere do bodočega praznika dopriznesemo, imajo biti odpuščene, oproščene, ovržene, neveljavne in brez močij. Naše obljube naj ne bodo obljube, naše prisege naj ne bodo prisege». Navzlic temu, ako obžaluje nekateri žid storjeno prisego, pokliče rabina, ali tri navadne žide [22]) in ti ga oprostijo prisege.

V Talmudu [23]) se pravi, da k malikovalskim praznikom pripada tudi prvi dan Nazarenčana, to je naša nedelja. Po istem [24]) ima biti imé in spomin Jezusa Nazarenskega izrovan. Talmud [25]) imenuje Kristusa krivega Boga, malika, vsled česar smo mi — malikovalci. Dalje je pisano [26]), da najboljši med kristijani mora biti zaničkan. A zopet stoji pisano [27]): Goj (kristijan), ki se uči zakona (židovskega Talmuda), vreden je smrti!

Talmud dé [28]) dalje: «Nazarenčan je, kdor sprejme malikovalstvo onega človeka, ki je zaukazal svojim, naj praznujejo prvi dan v tednu». Maimonides [29]) piše: «Kristijani, kateri blodijo po Kristusu, čeprav imajo razliko v učenju, so vsi brez izjeme malikovalci, in po razlagi Talmuda treba je ž njimi postovati takó, kakor s služabniki malikov (malikovalci)». Talmud [30]) naziva Kristusa odpadlega žida, in Maimonides piše [31]): «Zaukazano je, umoriti z lastno roko izdajalca židov in krivoverca, kakor Jezusa Nazarenskega in njegove privržence, ter vreči jih v jamo pogube». Po Talmudu [32]) se imenuje evangelij krivoverska knjiga. Kristijani so [33]) krivoverci, ker verujejo, da božjanstvo je meso in kri. Po Maimonidu [34]) je krivoverec tudi on, kdor pravi, da je Bog vzel na se telo.

V Arba Tur Jore deah [35]) je pisano: Ako je žid zmožen, mora krivoverca javno umoriti, drugače pa pod kako krinko, a v Talmudu [36]) je napisano: in z nasilno roko

O izobčevanju židov in cerkve

je pisano [37]): Izobčen je, kdor zasmehuje rabina, naj si bi to storil tudi po rabinovi smrti; izobčen je, kdor ne spoštuje rabinovih besed; izobčen je, kdor druge ovira v izpolnovanju zakona, kdor proda svoje polje nekomu, ki ni žid; tudi on, kdor priča pred nežidovskim sodiščem proti svojemu enovercu itd.

(Konec).

[1]) Tr. Sanh. f. 76. 2. Tr. Baba k. f. 113. 2. [2]) Tr. Joma f. 88. 4. pisk. Tos. 62. [3]) l. c. f. 132/3. [4]) Jad. ch. 4. 11. 3. f. 31. 1. [5]) Seph. menschj 51. 4. [6]) Tr. Aboda s. f. 77. 1. pisk. Tos. l. [7]) k Pent. f. 213. 4. Tezo; 214. 1. [8]) Tr. Aboda s f. 26. 2. Tos. a Ven. Soph. 13. 3. [9]) Jad. chas. 1. 10. 1. f. 10. 1. [10]) Tr. pes. f. 122. 2. Tos. [11]) Tr. pes. F. 4. 2. Tos. [12]) Jalk. Schim. f. 245. 3. k pent; Bemindb. r. p. 21 F. 229. 3. [13]) Tr. Sanh. f. 52. 2. [14]) Razl. k. Pent. Lev. 20. 10. [15]) Jad. chaz. 2. 2. o kraljih štev. 2. 3. [16]) Drach. harmonie 2. 335, Pariz 1844. [17]) Tr. Kalla 18. 2. [18]) Schulch. c. jore d. n. 232 § 12. 14. [19]) Scheel uteschuvoth f. 25. 2. [20]) Midr. tephill. k psalmu 15. f. 132; Jalk Schim (psalmi) f. 94. 4. n. 665; Jalk. chad. f. 21. 1; 3. n. 1. 11; Kad. hakk; f. 43. 4. 4; Seph. Chas. f. 4. n. 20 i. dr. [21]) Machsor. Prag. II. f. 91. a. [22]) Seph. mizv. gad. f. 70. 1. [23]) Tr. Aboda s. f. 2. 1 in f. b 1; f. 7. 2. [24]) Tr. Aboda s. f. 17. 1. [25]) Tr. Aboda s. f. 27. 2. [26]) k Exod. 14 izd. amst. a. [27]) Tr. Sanh. f. 59. 1. [28]) k Tr. Aboda s. f. 6. 1. [29]) k Aboda misch. 3. f. 78. 3. [30]) Tr. Gittin 57. 1. [31]) Jad. ch. hilch. Ab. s. cp. 10. [32]) Tr. Tchab. f. 116. 1. [33]) Mark hamisch f. 110. 3. k Dt. 32. 21. [34]) Hagg. Meiers Hilsch. Seschafa c. 3. [35]) Arba Tur Jore deah 4. 158. f. 35. 4 in chosch. ham. f. 138. 1. 2. [36]) Tr. Aboda s. f. 4. 2. Tos. prim. Ab. s. f. 25. 2; f. 26. 1; ab. s. T. Jezus f. 40. 3 itd. [37]) Schulchan a jorch. deah. num 334. prim. Choschan ham. n. 28; Talm. Baba k. 113.

Glej gori na nebu ove čiste oblačke! Eden plava za drugim, mej njimi pa so posute zvezdice. Ko človek to opazuje, spoznava še le, kako krasno je vse napravil Bog!»

Joško je še vedno v misli vtopljen; znova ni slišal, kaj pravi brat, kajti njegova duša se peča z drugimi rečmi, nego z nebom, z oblački in zvezdami. Zahvaljuje se Bogu, da mu je ohranil Maričino srce. Tako lahko bi mu jo bil mogel odvzeti kdo drugi, — toliko ljudij pride na leto semkaj, in vendar je čakala nanj. O srečna ura, ko se jej bo mogel za to zahvaliti. Da bi že bilo polnoči!

«Zakaj pa še ne greš spat?», vpraša brata, spomnivši se skrivnega shoda, kajti ljubo bi mu ne bilo, ako bi to brat zvedel. Jutri mu še le razodene vse.

«Na spanje ne mislim ta dan», odgovori Matej odkritosrčno. Na to umolkne, vzdihne in pošepeta črez nekaj časa: «Joško, sedi k meni, nekaj ti moram povedati».

Joško ga nehoté uboga, ali zdi se mu, da mu teži nekaj prsa, kakor huda mora.

Matej prime bratovo roko, pritisne čelo na njegovo ramo in pravi šepetaje: «Sliši me, brate, jaz se oženim!»

«Res?», odgovori Joško počasi in sapo mu zapira.

«Danes sem si premislil, da bo le lepo, če dobim z ženo še nekaj denarja h kupčiji, — — ona je redna deklica in poleg tega jo imam jaz jako rad».

«Ktero si pa izbral?», vpraša Joško s tresočim glasom; nikoli še ni tako težko govoril, kot v tem trenutku.

«Kaj še ne veš?»

«Ne vem» odvrne Joško, in tesno mu je, kajti utripajoče srce mu pravi kaj drugega.

«Ti si pa tudi», — — smeje se Matej. Kaj ne veš, da ljubim Marico? Jutri se pogovorim ž njo; zdi se mi, da misli tudi ona na-me».

«Marico!», ponovi otožno Joško in potegne roko iz bratove roke; nekaj ga žene, uteči od todi, uteči s celega krasnega sveta. Ali kar ganiti se ne more. Glava se mu nagne na podboj, vse se vrti okolo njega, črno mu postaja pred očmi, in iz roja otožnih mislij objavi se edino ena: «Oj, kako sem nesrečen!» Nič ne sliši, kako mu brat razodeva svoje sladke želje. «Že davno sem mislil na njo», pripoveduje odkritosrčno, «ali spominjal sem se, da bi ti ostal sirota, ko bi se jaz oženil. Danes pa sem videl, da ne more vedno tako ostati. Oženiti se morava oba. Ti ne veš, brate, kako bi me veselilo, ko bi si tudi ti izbral nevesto. Ženitvi bi bili ob enem in potlej bi složno, kakor do zdaj, gospodarila in se delila z dobičkom. Ti bi lahko ostal s svojo ženo doma in hodil na delo v steklarnico, midva z Marico pa bi šla po svetu. Nameravam tudi kupiti po ženitvi malega konjiča, rjavca, da bi mogla Marica z menoj potovati. Seveda — o preveliki vročini in mrazu bi to ne šlo, ker ni ona tako vajena težav, kakor midva! Ali lepo bi bilo, ako bi hodila z menoj, duša moja — —».

Matej opazi v svojem sanjarenju še le zdaj, da ga Joško ne posluša. «Oj, že dremlje», misli si, in mora se zasmejati, da se Joško tako malo meni za bodočnost.

«A slabo si se ulegel, brate», govori dalje, «jutri boš ves pobit».

Buditi ga noče, ali lepó ga hoče položiti. Najprej poravna slamo, visoko je napravi pri vzglavju, pogrne suknjo na njo in položi navidezno spečega brata na pripravljeno postejo.

Joško se ni ganil, dasi je bdel. Matej mu še popravi lase, ki mu visijo na čelo, in pogladi ga s trdo roko po licu. Joško je imel kljubu vsem težavam, ki so ga že našle po svetu, mehko in gladko lice, kakor dekle. Ko ga Matej potiplje z roko, zmisli se, da je zelo podoben rajni mamki. Zdaj še le leže Matej na slamo poleg brata, kar se spomni, da še ni molil.

«Bog, Bog», tako so opravičuje, «kako me je ta ljubav upijanila, tudi na molitev sem pozabil — —!»

Poklekne in iskreno moli za brata, rajne roditelje, za Marico in svojo srečo. Po molitvi se takoj vleže spanje na trudne oči, in sanje osreči sanja dalje koprneče duše. — — Ura mine za uro, Matej sope lahko. Joško pa se nemirno premetava po prileżni postelji, ktero je bratova roka pripravila. Nazadnje sede in pogleda skozi odprta vrata čumnatna na dvor. Luna stoji visoko na nebu, in na celem dvoru ni nobene sence — polnoč je že blizo!

(Dalje pride).

Razgled po slovanskem svetu.

Hrvaška. — Dne 21. t. m. je bila glavna skupščina „Matice Hrvatske". Iz tajnikovega poročila posnemamo, da namerava izdati „Matica" za tekoče leto 10 do 12 knjig, mej temi tudi hrvaške narodne pesmi. Imela je dohodkov lansko leto gld. 43.000, stroškov pa gld. 33.000, torej gld. 10.000 čistega preostanka. Premoženje „Matice" znaša zraven društvene hiše še v državnih papirjih in gotovini 43.000 gl. Svojim častnim članom je izvolila gospo Julijo Bogović. Ta gospa je še-le tretji častni član „Matice". Prvi je bil oče Janez Bleiweis, drugi je Ivan Trnski. Izvoljen je bil novi odbor, v katerem se nahaja tudi naš rojak prof. Jos. Staré. — Pri narodni dirki kolesarjev 21. t. m. v Zagrebu so sodelovali le Slovani: Hrvatje, Srbi in Slovenci. Ljubljansko kolesarsko društvo je dobilo tretjo nagrado. — V Zagrebu nameruje madjarski mestni zastop imenovati nove trge in ulice, namreč „Hedervarijev trg", „Barošova ulica" itd. Tako sramotijo madjaroni svoj rod! — Nesloga v opoziciji, posebno mej pravaši, je bila uzrok, da so zmagali vladi prijazni ljudje pri nekaterih občinskih volitvah. — Zupanijska skupščina zagrebška je glasovala večinom glasov čestitko madjarskemu švindelskemu jubileju, to je tisoč-letnemu zatiranju Slovanov. Škandal! — Pri volitvah v okrajno blagajno v Zagrebu so zmagali socijalisti proti kandidatom čisto hrvaške delavske stranke. — V trgovinski zbornici zagrebški je bil odklonjen predlog, da se priredi vlak k razstavi v Budimpešto. Tako je prav! — Maksu Šoštariću, filozofu in demonstratorju na dunajskem vseučilišču, je naročila dunajska orijentalska družba, naj preišče prirodoznaske razmere v Albaniji. Šoštarić je rodom iz Varaždina. To ni njegova prva znanstvena misija. Lani je prepotoval Bosno in je ondu našel neko doseđaj neznano rastlino, katera se bode odslej po njem imenovala; vsled uspešnega preiskavanja Bosne je dobil službo suplenta na neki dunajski gimnaziji in bil imenovan demonstratorjem na dunajskem vseučilišču. Kakšno spoštovanje v znanstvenem svetu si je pridobil ta slušatelj filozofije, kaže to, da je že član c. kr. zemljepisnega društva in zoologičnega in botaničnega društva na Dunaju. „Société de botanique" v Parizu ga je pa imenovala svojim dopisujočim članom. Te dni odpotuje Šoštarić v Atene, Carigrad, Makedonijo in Albanijo. Orijentalska družba ga je preskrbela z zadostnimi sredstvi.

Dalmacija. — Pred zaderskimi porotniki se je zagovarjal 20. t. m. gospod Pajalić, župan iz Baške v Istri, o katerem smo svojčas sporočili, da je bil obsojen pred rovinjskimi porotniki na 6 mesecev zapora, ker je dal zapreti italijanskega agitatorja, urednika Martinolicha iz Pulja. Najviše sodišče je uničilo prvo porotno razsodbo in delegovalo zadersko poroto za drugo razpravo. Pajalić je bil oproščen. — Kotorski škof Učelini je slavil 25-letnico svojega duhovniškega poklica. — V Splitu so ustanovili delavski denarni zavod.

Bosna-Hercegovina. — V Sarajevu mislijo zgraditi gledišče, oziroma društveni čom. Mesto odstopi zemljišče zastonj. — Ker je zbolelo v Sarajevu veliko otrok na nalezljivi bolezni, zaprejo vse tamošnje šole. — Dijaki iz pariške merniške (inženirske) šole so obiskali Bosno-Hercegovino. — „Alldeutscher Verein", ki ima svoj sedež v „Raihu", priporoča naseljevanje Nemcev v Bosni-Hercegovini, namesto v Ameriki. — Katoličanov je v Bosni-Hercegovini 334.142; l. 1879. jih je bilo 209.391.; l. 1885. pa 265.788, tako, da se je pomnožilo v desetih letih število katoličanov za 78.354.

Črnagora. — Knez Nikolaj se je mudil nekaj časa na Dunaju. Z Dunaja je odpotoval danes v Belgrad. Iz Belgrada odrine v Sofijo, potem čez Belgrad, Pešto in Zagreb se povrne na Cetinje. S Cetinja odpluje s posebnim parnikom v Carjigrad, kjer ostane 15 dnij kot Sultanov gost. — Novim črnogorskim ministrom prosvete je imenovan Simon Popović, ki je rojen v hrvaškem Srjemu. — Ker je črnogorski knez odlikoval z Danilovim redom zdravnika Saharjina, ki je zdravil pok. ruskega carja Aleksandra III., je ta zdravnik poslal knezu 15.000 rubljev za zgradbo vodovoda na Cetinju. — V kratkem odprejo na Cetinju novo zgrajeno kneževsko gledišče.

Srbija. — Po statistiki 31. decembra 1895. šteje Belgrad 58.992 prebivalcev, to je 34.392 moških in 24.600 ženskih. Hiš ima 5371. L. 1890 je imel 54.229 prebivalcev, torej prirast 4743. — O zadnjič poročanem mučenju v zaporih v Požarevcu poročajo, da je vlada odposlala svoje poverjenstvo, ki je dognalo le deloma resničnost zadnjih naših navodov po srbskih časnikih. To je žalostno, in sicer tem več, ker to kaže, da so podedovali v Srbiji od Turčije tudi turške „šege". — Iz Belgrada poročajo, da je ljudstvo napadlo naprednjake ter jih več usmrtilo. — Arhimandrit Pelagić, o katerem smo poročali lansko leto, da je pričel širiti socijalizem po Srbiji ter da mu je bila odvzeta duhovniška čast, je bil obsojen prošli teden v Belgradu na 26 mesecev ječe radi razžaljenja kralja Aleksandra.

Bolgarija. — Zopet se naznanjajo razne vesti, ki slabo osvetljujejo bolgarske javnovarstvene odnošaje. Razbojniška četa baje vznemirja neki del bolgarskih prebivalcev. — Proti makedonskemu pokretu piše uradni list bolgarske vlade, da je nepotreben in nevaren v tem pogledu, ker se ne bi izvedle po Turčiji obljubljene preosnove na bolje. Bolgarska vlada da je storila vse mogoče pri turški, čudežev ne more delati — vojne pa ne mara napovedati Turčiji.

Rusija. — Iz Petrograda poročajo, da so tam ustanovili delo delavci raznih tovarn že pred carjevim kronanjem in da še vedno „štrajkajo"; obnašajo se pa popolnoma mirno, tako, da doslej ni bilo nikakega nereda. Zahtevajo zboljšanje svojega stanja. — Uradni list je prinesel dnevno povelje vojnega ministra Vanovskega, v katerem se navaja, da je posebno poverjenstvo, ki je bilo sestavljeno po carju, odločilo samo belo-modro-rdečo zastavo kot rusko narodno.

Seiden-Damaste 65 Kr.

bis fl. 14·65 p. Met. — sowie schwarze, weisse und farbige **Henneberg-Seide** von 35 kr. bis fl. 14·65 p. Met. — glatt, gestreift, karriert, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.), **porto- und steuerfrei ins Haus.** Muster umgehend. Doppelte Briefporto nach der Schweiz.

Seiden-Fabriken G. Henneberg [k. u. k. Hofl.] ZÜRICH. (6)

Oklic!

Dné 31. kimovca l. 1895. preminol je Hr. Volarič, učitelj v Devinu, obče čislani in dobro znani slovenski skladatelj, zapustivši žalujočo vdovo in 4 nepreskrbljene otročiče v najnežnejši dobi. — V odborovi sej «Zaveze slov. učiteljskih društev» dné 6. aprila t. l. sklenilo se je, da «Zaveza slov. učiteljskih društev» založi najbolšje Volaričeve skladbe in čisti prebitek odstopi pokojnikovi vdovi kot dokaz spoštovanja, kojega je zaslužil odlični skladatelj s svojimi skladbami.

Ker pa podpisano predsedništvo ne zna, koliko iztisov naj se založi in da se dobi vsaj nekaj prebitka, radi tega se obrača podpisano predsedništvo do slavnega občinstva, do vseh prijateljev godbe in petja, do slavnih pevskih zborov in slavnih čitalnic, da ... blagovolé zglasiti kot naročniki na Volar... skladbe pri podpisanem predsedniš... Cena skladbam naznani se pozneje, ko se izvé število naročnikov*).

Predsedništvo „Zaveze slovenskih učiteljskih društev"
v Št. Juriju pri Kranju mes. junija 1896.

J. Šega, t. č. tajnik. **L. Jelenc,** t. č. predsednik.

*) Jako smo hvaležni za ta oklic, toda povedati moramo, da varuštvo Volaričevih sirot samo izdá pokojnikove skladbe. Naročnike prosimo torej naznaniti udovi Frančeški Volarič v Gorici, ulica Ascoli 9, ali pa nam.

Braćo učitelji!

Svako od nas dobro znade, koliko radi naša miljenica «Zveza učiteljskih društev» na korist moralnog i materijalnog napredka učiteljstva u opće, to najtoplije preporučamo svoj našoj miloj braći učiteljem i učiteljicam Istre, da uznastoje prisustvovati u čim većem broju njezmoj glavnoj godišnjej skupštini, koja će se obdržavati ove godine u našoj miloj pokrajini i to u ubavoj Opatiji dne 19. i 20. augusta.

Pošlo se želi zasladiti rad «Zaveze» pjesmom i glazbom, umoljavaju se sloga gg. pjevači i pjevačice, koji kane prisustvovati skupštini i sudjelovati pri koncertu, da se u čim kraćem roku prijave podpisanomu i naznane mu, koji glas pjevaju, da im bude mogao poslati kajde, po kojih će se svatko sam vježbati, da so izbjegne većem trudu kod glavnog poskusa. — Do vidova dekle braćo!

U Opatiji, dne 20. junija 1896.

Pripravljajući odbor za glavnu skupštinu Zaveze

Rajčić, predsjednik. **Justi**, tajnik.

Dunajska borza

25. junija 1896.

Skupni državni dolg v notah	101 gld.	35	kr.
Skupni državni dolg v srebru	101 „	40	„
Avstrijska zlata renta	122 „	85	„
Avstrijska kronska renta 4%	101 „	20	„
Ogerska zlata renta 4%	122 „	90	„
Ogerska kronska renta 4%	98 „	85	„
Avstro-ogerske bančne delnice	964 „	—	„
Kreditne delnice	349 „	50	„
London vista	119 „	95	„
Nemški drž. bankovci za 100 mark	58 „	82½	„
20 mark	11 „	74	„
20 frankov	9 „	53	„
Italijanske lire	44 „	45	„
C. kr. cekini	5 „	65	„

Vsled analize naših izvedencev, je kisela voda 84-a 26-4

KRONDORFER

med naravnimi kiselicami prva v vrsti. — Zalogo v Gorici ima ANGELO FORNIZZI.

Eteriška olja, esence, eterje, barve

kakor tudi vse k izdelovanju žganjin potrebne tvarine ponuja po ugodnih cenah češka tovarna

Bratři Janouškové
v Pragi, Karlin číslo 234
(Odlikována z mnogimi častnimi diplomi in zlatimi svetinjami). 124 2 1

Surovo maslo, perutnina

prve vrste, travno surovo maslo za na mizo vsak dan sveže 9 funtov za 3 gld. 60 kr. Žive peteline 9 do 10 skupaj za 2 gld. 80 kr. Vse poštnine prosto po povzetju. **Gutman Käfer,**
125 Slotwina (Galicija).

Tovarna tamburic
I. STJEPUŠIN
Sisak
(Hrvatska)
22, 10
Na zahtevo pošilja vsakomur brezplačno ilustrovane cenike.

Za mlekarje in gospodarje!

Tvrdka **G. Ferd. Resberg** v Gorici je spravila v trgovino novo vrsl moke za rejenje živine, katero uporabljajo že v planinskih deželah vsi živinorejci in mlekarji. Ta S. 123 8-1

moka za pitanje

je pripoznana po c. kr. kmetijskem poskušališču v Gorici kot izborno sredstvo za rejenje in jo priporoča odjemnikom radi svoje redilne lastnosti za boljšo kakovost kravjega mleka.

Moka za pitanje se dobiva v zaznamovanih in s svincem zapečačenih žakljih od 50 kg. po 3 gld. pri tvrdki

J. Kaučič v Gorici

na Kornju ter pri tvrdki **G. Ferd. Resberg** v Gorici v stari cukrarni v kapucinski ulici. P. 53 7 1

Anton Vodopivec

gostilničar ulica Solitario št. 12.
v Trstu
ima v Prvačini pod št. 96, kakor tudi v Trstu 115 4 3

lastno zalogo belega vina
(tudi Rieslinga).

Priporoča se čč. rodbinam, gospodom krčmarjem v okolici goriški, kakor tudi tržaški. Vino oddaja po najnižji ceni. Kdor bi rabil, naj se javi pismeno ali ustmeno v Trstu ali v Prvačini!

Soba s prostim vhodom

s pohištvom ali brez ter z vso obskrbo se odda zanesljivi osebi. Več v Rabatišču št. 13., II. nadstropje.

Hiše na prodaj ali v najem za gostilno ali **poletno stanovanje** v **Ajdovščini pri A. Casagrande.** 119 3 2

Veliki prazni sodovi

iz Srbije,
iz hrastovega lesa z železnimi obroči, od 20-70 hektov. **6-7 cm. debelosti** v glavi, popolnoma zdravi, so na prodaj. Natančneje poizvedbe daje upravništvo ali v hiši via Dreossi štv. 2.
121 6-1 S. 50 4-2 P.

Vsi stroji za poljedelstvo in vinarstvo.

Cene zopet znižane.

Stiskalnice za grozdje diferencijalne sestave.

Ta sestava stiskalnic ima veso stiskajoče moči, nego sestava vseh drugih stiskalnic.

Stiskalnice za olje, hidraulične stiskalnice, škropilnice proti peronospori Vermorelove sestave. Te moje škropilnice so znane kot najboljše na svetu; **avtomatične škropilnice mastilnice s robkačem, stiskalnice za seno, trijerje** i. t. d.

izdeluje po najboljšem prožovu

Ign: Heller na Dunaju
II 2 Praterstrasse, 49.

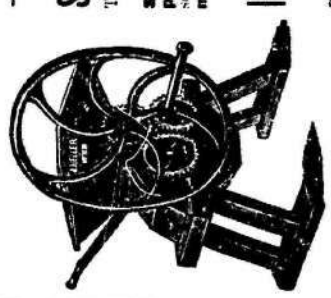

Cenike in ogrčevale razpošilja zastonj. Ješe zastopnike
38, 24—15

Varovati se je ponarejanj.

Kathreiner-Kaffeeola slabi kavi
je kot primes k bobovi kavi
edino zdrava kavina pijača.
Dobi se povsod, pol kilo za 25 kr.
Svarilo! Zaradi ničvrednih ponarejenih izdelkov je treba paziti na izvirne zavoje z imenom
Kathreiner

Anker 5, 28-26

Liniment. Capsici comp.

Iz Richterjeve lekarne v Pragi
pripoznano kot **izvrstno bol ublažujoče mazilo;** za ceno 40 kr., 70 kr. in 1 gld. se dobi po vseh lekarnah. Naj se zahteva to **splošno priljubljeno domače zdravilno sredstvo**
vedno le
Richterjev Liniment s „sidrom"
kot edino **pravo** in vzame le tako stekienico, ki je previdena s „sidrom" kot znano zaščitno znamko.
Richterjeva lekarna „pri zlatem levu" v Pragi.

Trgovec z vinom na veliko

Anton Pečenko
Velna ulica 8 — **GORICA** — Via Giardino 8
55, 16 priporoča
pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih, briskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošlja tudi vzorce.
Cene zmerne. Postrežba poštena.

SARG-OVO pripoznano prepotrebno **sredstvo za čiščenje zob**

KALODONT

veliko MILIJONOV krat

preskušeno in uspeh dokazano, zdravniško priporočeno kot najboljše **sredstvo za ohranitev zdravih in lepih zob.**

Dobiva se povsod. 3, 26 26

Želodeční in okrepčujoči

eliksir iz kine in železa

je posebnost 6, 26

Cristofoletti-jeve lekarne.

Ima vsebino železa in kine v jednaki množini, je prijetnega okusa ter brez drugih škodljivih tvarin. Uzročuje tek, olajšuje prebavo in premaguje slabokrvnost.

Jedna steklenica 250 gramov stane **80 kr.**

Na dež. jubil. razstavi odlikovan s srebr. drž. svetinjo. Na Ivovski razstavi s prvo ceno — sretno svetinjo.

Tovarna uzornih telovadnih priprav

JOS. VINDYŠ-A,

v Pragi na Smihovu
(Praha-Smichov) Vinohradská ulice číslo 816.
se priporoča
k popolnemu uzornemu prirejevanju
sokolskih in šolskih telovadnic
po najnovejših pripoznanih in praktičnih sestavih.

V ta dokaz je na razpolago mnogo priporočujočih spričal domačih in inozemskih.

Zagotavlja jedno leto. Cene zelo zmerne, plačuje se pa na mesečne obroke po volji in zmožnosti.

Navadne priprave so vedno v zalogi.

Ceniki, proračuni in načrti za popolne telovadnice pošilja na zahtevo brezplačno in poštnina prosto. 13, 52 2

Poprave izvršuje po najnižjih cenah.

Vsled lastne skušnje v čiščenju žita in raznih semen priporočam **svoj patentovani sostav**

čistilnih mlinov za žito

na katerih je mogoče ne le čistiti žito in detaljno seme iz plev, marveč tudi razvrščati katerakoli semena. Ti mlini se gibljejo tiho in lahkotno, ker vse kretanje sloni na peresih. Ob enem priporočam **patentovani sostav**

kamenitih šrotovnikov

in slamoreznic s češkimi noži.

Vse z zagotovilom in po zmerni ceni.

Na raznih razstavah sem dobil najvišja odlikovanja, enako pri teknovanju čistilnih mlinov l. 1894. v Pragi, ko je bil moj mlin med 15 tekmeci priznan kot najboljši, ker je popolnoma zadostil vsem zahtevam.

Cenike, razne pohvale in spričala o teknovalnosti pošilja na zahtevo brezplačno in poštnine prosto 110, 13 3

Vaclav Zima,
prva češka c. kr. priv. izdelovalnica čistilnih mlinov za žito, slamoreznic in šrotovnikov
v Přepychach u Opočna na stalni dražbi (Češka).

Po odpravi proste luke so daca prosti:

Nepremočljiva pokrivaja, asfaltovani strešniki, loden, dežni plašči in livreje, asfaltovani izolatorji za tlak, asfalt, karbolinej, cementovani les.

Ker ima **stalnega tehnika,** ki je prevzel in izvršil delo pri pokrivanju glavnih skladišč v Trstu, **prevzema popolna dela v pokrivanju hiš, hlevov in drugih postopij s cementovanim lesom.**

Velika zaloga rabljenih pokrival belih in črnih za vozove vsake dolg. in širok.

Platno za jadra

surovo, črtano, v barvah itd. za **solncobrane prodajalnic, kavarn, gostiln** itd. 101 10 6

Platno iz juhte in amerikansko.

Lastna izdelovalnica zastav za vse narodnosti itd.

Luigi Zuculin v Trstu.

Za čuda v ceno!

Le 2 gld. 10 nč.

Naša dunajska tvrdka carolila nam je, da povsem razpečamo tukajšnjo naše podružnice, radi tega razpodajamo 40 zelo lepih in kosinih predmetov v ceno, kakoršne se nikdar ni bilo, za samo **2 gld. 10 nč.** in sicer:

1 pozlačeno uro, urejeno na minuto, o ženner januarjem za jedno leto;
1 pozlačeno verižico, koje zaradi nje sijajne vlastnosti ni razločiti od prave zlate;
6 komadov dvostokovnih robcev;
1 zelo lepo žepno zrcalo s fino izrezanim steklom;
1 krasno svilnato ovratnico, najnovejšega kroja;
1 jako fino nagrajeno jelo z umetljivimi beljanji;
1 krasno čudovito novčarko iz zelo finega S. 122 6-1 usnja;
3 komade jako finih najcenejših gumbov iz pozlačene jedrnga zlata in umetljivimi beljanji;
2 komada zapestnih gumbov iz pozlačenega z mehanisko patentovano zatvornico;
1 zelo elegantno pariško zapono za gosje;
1 fino berbico za smokve;
1 fin ustnik za smokve;
10 komadov finega angleškega papirja za pisma in
10 komadov finih angleških kuvert.
Vseh teh 40 krasnih predmetov skupe z uro vred stane le P. 32 6 2

2 goldinarja 10 nč.

Z naročbami treba se je kolikor možno požuriti, ker zaloga ne traja dolgo in se nikdar več v takšnem ne pojavi tako zaslužna prilika.

Razpošilja po poštnem povzetju Krakovska ekspedicija za ure

F. WINDISCH 48
Krakovo, St. 7

NB. Kar ne ugaja, vsprejme se takoj nazaj.

Ozira vreden zaslužek
poselne vse in dolpotujoči pomali se v vsaki fari razumljivim, krepkim in spoštovanim osebam.
Tiskanem vprašanja pod „Ugar Gradec, poste restante.

Prvi gornjekoroški pivovar

na par

Johann Kern v Beljaku [Villach]

priporoča 108, 6-3.

izborna piva v sodeh in steklenicah,

odlikovana pri

mednarodni razstavi na Dunaju

l. 1894. z zlato svetinjo

in v

Bruselju l. 1896. s častno diplomo k zlati svetinji.

Gosp. Ivan Trebše na Srpeniei

ima tudi zalogo.